

Załącznik do Uchwały nr 373/XXXII/09

Rady Miasta Milanówka

z dnia 18 grudnia 2009 r.

**STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
MIASTA MILANÓWKA
NA LATA 2004-2020**

AKTUALIZACJA

Milanówek, grudzień 2009

Spis treści

I. WSTĘP

1. Cel opracowania
2. Przedmiot opracowania
3. Podstawa i metodyka opracowania

II. STAN ISTNIEJĄCY

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA MILANÓWKA
 - Położenie geograficzne
 - Powiązania komunikacyjne
 - Historia Milanówka
 - Herb Milanówka
 - Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego
 - Samorząd i administracja samorządowa
 - Współpraca krajowa i zagraniczna
2. DEMOGRAFIA
 - Ogólna charakterystyka procesów demograficznych
 - Charakterystyczne cechy demografii gminy
3. INFRASTRUKTURA
 - Drogi
 - Transport publiczny
 - Gospodarka wodno – ściekowa
 - Gospodarka odpadami stałymi
 - Ciepłownictwo
 - Gazownictwo
 - Łączność
 - Elektroenergetyka
 - Zagospodarowanie przestrzenne
 - Gospodarka komunalna i mieszkaniowa
4. PROBLEMATYKA SPOŁECZNA
 - Oświata i wychowanie
 - Kultura
 - Sport
 - Ochrona zdrowia
 - Pomoc społeczna, wolontariat
 - Bezpieczeństwo publiczne
 - Organizacje pozarządowe
5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE
 - Ochrona przyrody i krajobrazu
 - Pomniki przyrody
 - Wody podziemne i powierzchniowe
 - Ochrona powietrza

6. GOSPODARKA I RYNEK PRACY
7. WARUNKI AGROPRZYRODNICZE I GLEBOWE
8. TURYSTYKA I REKREACJA
 - Baza turystyczna
 - Atrakcje i trasy turystyczne

9. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU

III. STRATEGIA NA LATA 2004-2020

1. GŁÓWNE CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ROZWÓJ MIASTA I ANALIZA SWOT
2. WIZJA MIASTA MILANÓWKA W 2020 ROKU
3. WYTYCZNE SŁUŻĄCE OSIĄGNIĘCIU WIZJI MIASTA
4. CELE ROZWOJU MIASTA
5. WSKAŹNIKI MONITORINGU STRATEGII
6. LISTA PROGRAMÓW OPERACYJNYCH – HARMONOGRAM PRAC

Szanowni Państwo,

Przekazujemy społeczności Milanówka zaktualizowaną Strategię Zrównoważonego Rozwoju Milanówka na lata 2004-2020, która przybliży Państwu najważniejsze problemy i zadania, przed jakimi stoi milanowski samorząd. W opracowaniu tym przedstawiamy charakterystykę obecnego stanu naszego Miasta, stanowiącą materiał wyjściowy, a następnie kierunki rozwoju, w możliwej do objęcia perspektywie czasowej. Pragniemy, aby Milanówek – miasto-ogród, w którym mieszkamy, pracujemy, tworzymy, był miastem współczesnym, a jednocześnie szanującym swoje bogate dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe.

Przewodniczący
Rady Miasta Milanówka

Jerzy Olczak

Burmistrz
Miasta Milanówka

Jerzy Wysocki

I. WSTĘP

1. Cel opracowania

Celem niniejszego opracowania jest nakreślenie kierunków dalszego rozwoju Miasta, w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Rozwój społeczno-gospodarczy to proces, w którym następuje integrowanie działań politycznych, gospodarczych, społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta opracowano w celu określenia długookresowych celów rozwoju Milanówka i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, oraz zidentyfikowania sposobów ich osiągnięcia.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Milanówka do 2020 roku jest dokumentem otwartym, który powinien być uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Aktualizowanie Strategii pociągnie za sobą aktualizację wynikających z niej programów operacyjnych, w tym Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Miasta.

2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest:

- ogólna charakterystyka Miasta,
- diagnoza obecnego stanu Miasta,
- perspektywy rozwojowe Miasta, wynikające z analizy jego zasobów oraz przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu Miasta,
- programy operacyjne, służące osiągnięciu wyznaczonych celów.

3. Podstawa i metodyka opracowania

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie weryfikacji oryginalnego tekstu Strategii, będącego załącznikiem do uchwały nr 336/XXIX/05 Rady Miasta Milanówka z dnia 20 grudnia 2005 r. Prace, koordynowane przez sekretarza Miasta, podjęte zostały przez pracowników Urzędu Miasta i pozostałych jednostek organizacyjnych Miasta oraz przedstawicieli organizacji społecznych, działających w Milanówku.

Przyjętą metodą pracy było zebranie uwag, ich weryfikacja, a następnie wprowadzenie do tekstu. Po czym nastąpiło skonsultowanie całego, zaktualizowanego tekstu i przedstawienie go jako załącznika do projektu uchwały Rady Miasta Milanówka.

II. STAN ISTNIEJĄCY

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA MILANÓWKA

Długość geograficzna wschodnia: 20°39' E

Szerokość geograficzna północna: 52°07' N

Powierzchnia Miasta: 13,52 km kw.

Miasto zamieszkuje: 15 tys. mieszkańców

Położenie geograficzne

Miasto Milanówek położone jest w obrębie Niziny Środkowomazowieckiej na Równinie Łowicko – Błońskiej w zlewni Utraty. Równina ta stanowi płaski poziom denudacyjny, utworzony na łożach tzw. Tarasu Błońskiego, będącego pozostałością wielkiego zastoiska z okresu zlodowacenia środkowo-polskiego. Milanówek od zachodu graniczy z Miastem Grodzisk Mazowiecki, od południowego wschodu z Miastem Podkowa Leśna, a od północnego wschodu z Miastem Brwinów. W części północno zachodniej przylegają do niego tereny wiejskie Gminy Grodzisk Mazowiecki, a części południowej i północnej tereny wiejskie Gminy Brwinów. Milanówek stanowi integralną część Grodzkiego Zespołu Zurbanizowanego, w którego skład wchodzi również miasta: Grodzisk Mazowiecki, Brwinów, Podkowa Leśna oraz sołectwa: Kanie, Otrębusy, Fałęcin z Grudowem, Żółwin z Gminy Brwinów i Wólka Grodziska, Chrzanów Duży, Odrano Wola z Gminy Grodzisk Mazowiecki. Odległość Milanówka od zachodniej granicy Warszawy wynosi 15 km, a od centrum 26 km.

Powiązania komunikacyjne

Powiązania komunikacyjne Milanówka odbywają się w oparciu o układ drogowy i kolejowy. Główną drogą na kierunku północny wschód - południowy zachód, stanowiącą oś komunikacyjną Milanówka, jest droga nr 719 Warszawa - Żyrardów - Kamion. Pełni ona na obszarze miasta funkcję trasy tranzytowej dla powiązań regionalnych. Powiązania Milanówka z sąsiednimi gminami zapewniają drogi:

- droga nr 01414 Żółwin - Milanówek (w granicach miasta ciąg ulic Kazimierzowska - Nowowiejska),
- droga nr 01416 Adamowizna - Opypy - Milanówek (w granicach miasta ul. Średnia),
droga nr 01431 Milanówek - Fałęcin - Kotowice - (w granicach Miasta ciąg ulic: Piłsudskiego, Dębowa, Smoleńskiego, Kościelna, Kościuszki),
- droga nr 01449 Żuków - Milanówek (w granicach miasta ul. Kwiatowa).

Przez Milanówek przebiega czterotorowa zelektryfikowana magistrała kolejowa, Warszawa - Łódź, Warszawa - Katowice. Linia ta jest podstawowym środkiem przewozu pomiędzy miejscowościami pasma zachodniego a Warszawą, zapewnia połączenie kolejowe w relacjach krajowych i międzynarodowych. Przez południowe obszary miasta przebiega zelektryfikowana linia kolejki WKD, prowadząca z centrum Warszawy do Grodziska Mazowieckiego, z odgałęzieniem do Milanówka. Na obszarze miasta znajdują się trzy przystanki tej linii obsługujące południowe rejony miasta.

Historia Milanówka

Historia osadnictwa na terenie dzisiejszego Milanówka sięga epoki brązu. W XV wieku istniała tu osada o nazwie Milanów lub Milanowo. Dzieje współczesnego Milanówka rozpoczęły się w 1899 r., kiedy właściciel majątku Milanówek, Michał Lasocki, utworzył spółkę, która dokonała podziału folwarku milanowskiego na działki i rozpoczęła pozyskiwanie osadników, głównie wśród mieszkańców Warszawy. Rozwój osadnictwa nabrał dynamiki z chwilą utworzenia tu w 1901 r. przystanku Drogi Żelaznej Warszawsko-

Wiedeńskiej. Dogodny dojazd z Warszawy, doskonałe warunki klimatyczne, duży kompleks leśny i stosunkowo niski koszt działek - wszystko to, nie tylko przyciągało do Milanówka miłośników niedzielnych wypadów poza Miasto, jak również zachęcało osoby z kręgów inteligencji warszawskiej (przemysłowcy, prawnicy, urzędnicy, aktorzy, śpiewacy, artyści plastycy, dziennikarze) do osiedlania się tu na stałe. Powstały też wille w stylu neorenesansowym, tzw. zakopiańskim i dworowym, który nawiązywał do architektury polskiego dworu szlacheckiego. Z roku na rok, Milanówek stawał się miejscowością coraz bardziej "modną". Na stałe zamieszkali w Milanówku znani ówczesni polscy pisarze, aktorzy, artyści plastycy i muzycy. W latach I wojny światowej 1914-1918, Milanówek przechodził z rąk rosyjskich w ręce niemieckie i odwrotnie, stosowano represje, zburzono wiele domów. Zaraz po uzyskaniu niepodległości miejscowy samorząd podjął dzieło odbudowy, a później dalszego rozwoju miasta. Działał on pod wodzą prawnika Apoloniusza Csáky na tyle prężnie, że już w grudniu 1919 roku Milanówek uzyskał status gminy. Okres do wybuchu II wojny światowej to szybka rozbudowa Milanówka, który co prawda nie uzyskał jeszcze praw miejskich (przyznano je dopiero w 1951 r.), ale mógł się rozwijać pod względem gospodarczym i zabudowy przestrzennej jak dobrze zaplanowane miasto. W 1928 r. utworzono parafię p.w. św. Jadwigi (wcześniej istniała kaplica). Powstawały coraz lepsze warunki do wypoczynku i stałego zamieszkania - klub tenisowy (5 kortów) i brydżowy, a także kino, dwie czytelnie oraz dwa kąpieliska i Teatr Letni. Rozwijały się usługi, czynnych było ok. 100 sklepów. Poszerzała się sieć szkół. W 1924 r. z inicjatywy rodzeństwa Stanisławy i Henryka Witaczków powstała Centralna Doświadczalna Stacja Jedwabnicza; szybko przyniosła ona twórcom sławę i uznanie. Witaczkowie stali się pionierami hodowli jedwabników w Polsce, a także jako pierwsi rozpoczęli produkcję tkanin i nici z jedwabiu naturalnego z krajowego surowca. O ile do wybuchu I wojny światowej ludność Milanówka nie przekraczała 500 osób, to w 1939 r. wynosiła już ok. 6 500 mieszkańców. Wybuch wojny w 1939 r. przerwał ten rozwój. II wojna światowa to w Milanówku okres szczególnie ożywionej działalności konspiracyjnej, prowadzonej głównie przez Armię Krajową. W 1944 r. po zdławieniu Powstania Warszawskiego do Milanówka przybyły, szukając pomocy i schronienia, tysiące mieszkańców Warszawy. Na miejscowej plebani Parafii św. Jadwigi – od 09.09.1944 r. do 17.10.1945 r. -przechowywano wywiezioną w czasie powstania z kościoła św. Krzyża urnę z sercem wybitnego polskiego kompozytora Fryderyka Chopina. Milanówek stał się nieformalną polityczną stolicą Polski. Tu znalazła schronienie znaczna część władz Polski Podziemnej, odbywały się ważne narady przedstawicieli różnych orientacji politycznych. Bywał w Milanówku nowy Komendant AK, gen. Leopold Okulicki. Milanówek był siedzibą sztabu i dowództwa Obszaru Warszawskiego AK do stycznia 1945 r. Wkrótce po wkroczeniu wojsk sowieckich do Milanówka, w szeregach żołnierzy AK rozpoczęły się masowe aresztowania. W latach powojennych nastąpiło załamanie się pozytywnych przemian zapoczątkowanych przed 1939 r. W 1948 r. upaństwowiono Centralną Doświadczalną Stację Jedwabniczą. Po przemianach zapoczątkowanych w 1989 r. nastąpił stopniowy upadek Zakładów Jedwabiu. W 1997 r. zakłady wykupiła spółka "Jedwab Polski", która postawiła sobie za cel kontynuację dobrych przedwojennych tradycji milanowskiego jedwabnictwa. Przez cały powojenny okres mimo postępującej degradacji środowiska (wycinka drzew, powstawanie licznych zakładów produkcyjnych) świadomi wartości Miasta milanowianie walczyli o zachowanie jego dawnego charakteru, m.in. ponad 200-letnie dęby wpisano do rejestru pomników przyrody, ochroną konserwatorską objęto wiele obiektów budowlanych. Najstarsza z części miasta otrzymała status zabytkowego zespołu urbanistyczno-krajobrazowego. Po 1989 r. odrodziła się autentyczna samorządność. W 1990 r. odbyły się pierwsze wolne wybory w wyniku, których Komitet Obywatelski "Solidarność" przejął władzę w mieście. Rozpoczął się nowy etap rozwoju miasta. Utworzono pierwsze prywatne szkoły: podstawową i liceum. Szeroką działalność kulturalno -oświatową rozwinął Miejski Ośrodek Kultury i organizacje regionalne aktywizujące lokalne środowiska. Zwieńczeniem

tego okresu były niezwykle uroczyste obchody 100-lecia Milanówka zorganizowane przez Towarzystwo Miłośników Milanówka. Lata dziewięćdziesiąte, to okres wychodzenia ze stanu stagnacji i niedofinansowania infrastruktury miejskiej: budowa sieci wodociągowej, budowa sieci kanalizacyjnej, budowa oświetlenia ulicznego, modernizacja dróg, w tym utworzenie nowego połączenia drogowego z Grodziskiem Mazowieckim. Pomimo problemów związanych z nakładaniem przez Państwo na gminy nowych obowiązków przy jednoczesnym zmniejszaniu się finansowych zasobów gminy zrealizowano szereg zadań, m.in. wyremontowano nową siedzibę Straży Miejskiej, wybudowano nową siedzibę Ochotniczej Straży Pożarnej, wybudowano Miejską Halę Sportową, modernizowany jest sukcesywnie obiekt sportowy na Turczynku. We wrześniu 2005 r. rozpoczęto budowę "Centrum Sportu i Rekreacji Grudów" przy Zespole Szkół Gminnych nr 1.

Herb Milanówka

Pierwszy herb Miasta został ustanowiony w 1971 roku, nawiązywał do miejscowego przemysłu włókienniczego i precyzyjnego. Nowy herb, dzięki staraniom Towarzystwa Miłośników Milanówka został przyjęty uchwałą Rady Miasta Milanówka nr 157/XVI/97 z dnia 10.06.97 r. Forma plastyczna herbu została opracowana przez grafików milanowskich: Krzysztofa Rychtera i Włodzimierza Mońkę oraz ks. Pawła Dudzińskiego. Jest to gotycka tarcza podzielona pionowo na dwa równe pola. Na polu prawym, niebieskim znajduje się podkowa srebrna z zaćwieczonym na boku złotym krzyżem kawalerskim. Między ocelami podkowy osadzona grotem w dół strzała. Opisany wyżej znak, wraz z barwą pola, jest herbem Dołęga Michała Lasockiego, ostatniego właściciela dóbr, z inicjatywy którego powstała miejscowość. Drugą, lewą połowę tarczy stanowi złote pole z zielonym liściem dębu. Ten motyw mający odniesienie do terażniejszości jest najwłaściwszym symbolem stosunku do natury, dbałości mieszkańców i władz o walory ekologiczne miasta.

Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego

Jednym z komponentów współtworzących środowisko ukształtowane przez człowieka są zasoby dziedzictwa kulturowego, jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru o walorach historycznych lub zabytkowych. Stanowią one istotny element tożsamości, świadczący o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej. Obecne wartości kulturowe zrodziły się i wykształciły na przełomie XIX i XX wieku, w okresie bardzo dynamicznego rozwoju Milanówka. Na pięknym i pod względem klimatycznym bardzo korzystnym terenie powstało lotnisko oparte w swym założeniu urbanistycznym o najlepsze wzory i zasady (kompleksowe parcele o charakterze leśno-parkowym), które dzięki zamożności inwestorów -właścicieli, stopniowo wypełniło się tkanką mieszkaniową i usługową o wysokim standardzie. Dla Milanówka projektowali m.in. Bohdan Pniewski, Józef Jan Sosnowski, Oskar Sosnowski, Dawid Lande, Jan Heurich-syn, a wśród właścicieli willi spotykało się znane nazwiska jak Kronnenberg, Hoser, Morozowicz, Semadeni, Singel, Moniuszko, czy Wieniawski. Zgodnie z obowiązującym zwyczajem wille i pensjonaty otrzymywały swoje nazwy, które do dziś są w większości znane i używane jak: "Borówka", "Pod Górale", "Sulima", "Matuline", "Emanów", "Potęga", "Kaprys". Większość obiektów zabytkowych znajduje się w złym lub średnim stanie technicznym i wymaga szybkiego remontu i konserwacji. Najstarszym obiektem zabytkowym Milanówka był dwór drewniany z przełomu XVIII i XIX wieku w otoczeniu starego parku. Był to dwór majątku Milanówek, którego ówczesny właściciel sędzia Michał Lasocki, parcelacją lasów w 1898 roku dał początek dzisiejszemu miastu-ogrodowi. Do dorobku kulturalnego z zakresu urbanistyki należy zaliczyć tzw. historyczną parcelację Milanówka z lat 1899 – 1923 (majątek Milanówek, Grudów, Czubin). Stanowi ona przykład zastosowania zagospodarowania przestrzennego uznawanego w tym czasie za optymalne dla tego typu miejscowości. W strefie ochrony konserwatorskiej znajduje się 271 obiektów objętych ochroną konserwatorską, w tym

25 wpisanych do rejestru zabytków. W granicach administracyjnych Miasta Milanówka zlokalizowanych jest 25 stanowisk archeologicznych oraz wydzielona strefa obserwacji archeologicznych obejmująca obszar w znacznym stopniu zabudowany, niedostępny do penetracji terenowej, który ze względu na ukształtowanie mógł być użytkowany w starożytności. Stanowiska archeologiczne, pod warstwą orną, ślady dawnych obozowisk, osad i cmentarzysk -datowane są od około 8.000 lat przed naszą erą do XV – XVI wieku naszej ery. Obiektami najcenniejszymi, zasługującymi na szczególną ochronę i wyłączenie z zabudowy, są stanowiska o numerach:

- 58-63/14 -osada hutnicza z okresu późnolateńskiego i okresu wpływów rzymskich (I w. p.n.e.-II w. n.e.), części stanowiska na gruntach wsi Fałęcín (obiekt wpisany do rejestru zabytków),
- 58/63/15- cmentarzysko kultury grobów kloszowych (400-200 p.n.e)
- 58/63/17-osada starożytna, wszechśredniowieczna i średniowieczna-część stanowiska na gruntach wsi Żuków,
- 58-63/18 -osada hutnicza z okresu późnolateńskiego i okresu wpływów rzymskokatolickich (I w. p.n.e.-III w. n.e.)-część stanowiska na gruntach wsi Żuków,
- 58-63/48 - cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich (III-IV w. n.e.e),
- 58/63/49- osada z okresu wpływów rzymskich (III-IV w n.e.)
- 58/63/50-miejsce produkcji żelaza z okresu późnolaterńskiego i okresu wpływów rzymskich (I w. p.n.e.- III w. n.e.)
- 58/63/82- cmentarzysko z okresu epoki brązu (1000- 700 p.n.e.)
- 59-63/4 - osada hutnicza i cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich (I w. n.e.), osada wczesnośredniowieczna (XI-XIII w.), osada średniowieczna nowożytna (XIV-XV w.)- reprezentujące najcenniejsze osady Mazowieckiego Ośrodka Hutniczego z początku naszej ery, będącego drugim po ośrodku Świętokrzyskim, rozpoznany centrum produkcji metalurgicznej w “Europie barbarzyńskiej”.
- 59/63/15 - osada z okresu neolitu (3500-2500 w p.n.e.), osada kultury łużyckiej (1000-700 p.n.e.)
- 59/63/16 - osada kultury łużyckiej (1000-700 p.n.e.).
- 59/63/17 - miejsce produkcji żelaza z okresu późnolaterńskiego i okresu wpływów rzymskich (I w. p.n.e- III w. n.e)
- 59/63/21 - osada starożytna
- 59/63/27 - osadnictwo z wczesnej epoki brązu (1500- 1200 p.n.e.)
- 59/63/33 - osadnictwo z okresu mezolitu (8 000- 4 000)
- 59/63/35 - osadnictwo kultury łużyckiej (1 000-650 p. n.e.) osada śreniowieczna (XV w.)
- 59/63/45 - cmentarzysko starożytne
- 59/63/46 - cmentarzysko kultury grobów kloszowych (500-200 p.n.e.)
- 59/63/48 - cmentarzysko kultury grobów kloszowych (500-200 p.n.e.)
- 59/63/49 - osadnictwo kultury grobów kloszowych (500-200 p.n.e.)
- 59/63/54 - osadnictwo z okresu neolitu i wczesnej epoki brązu (2 000- 1 200 p.n.e.)
- 59/63/55 - osadnictwo kultury łużyckiej (800-500 p.n.e) i z okresu wczesnośredniowiecznego (XI-XII w.)
- 59/63/56 - osadnictwo z wczesnej epoki brązu (1 200-1 000 p.n.e.)

Wykaz obiektów objętych ochroną konserwatorską, wpisanych do rejestru zabytków

Nr	Adres	Opis	Nr rej.
1	Wojska Polskiego Cmentarz rzymskokatolicki.	Kwatera żołnierzy poległych w 1939r.	1340 z 27-12-1988
2	Obszar ograniczony ulicami: Królewska, Inżynierska, Podwiejska, Warszawska, Wiejska, Podleśna, T. Kościuszki, Północna, Daleka, Wojska Polskiego, Stawy, Krakowska, Brzozowa, Dębowa, Jesionowa.	Zespół urbanistyczno- krajobrazowy. Strefa ochrony konserwatorskiej.	1319 z 01-01-1988
3	Brwinowska 14	Budynek wraz z działką. Budynek zbudowany w stylu historyzmu z silnie zmodernizowanymi motywami neogotyckimi i neorenesansowymi. Ogród o charakterze ozdobno-leśnym.	1491 z 28-05-1991
4	Fiderkiewicza 32	Willa "Wenus" wraz z zielenią w granicach posesji (do odbudowy po pożarze). Była to drewniana willa wzniesiona w stylu typowym dla budownictwa letniskowego. Strome dachy nawiązywały stylem do renesansu francuskiego. Drzewostan typu leśnego.	1189 z 13-08-1981
5	Graniczna 35	Willa "Hygea" wraz z zielenią w granicach posesji. Park o charakterze krajobrazowym.	928 z 16-10-1978
6	Kr. Jadwigi 16	Willa "Romin" wraz z działką. Budynek zbudowany został w stylu dworskim z elementami architektury pałacowej. Ogród o charakterze ozdobno-leśnym.	1438 z 09-07-1990
7	Kaprys 2/4	Willa "Starodrzew" wraz z zielenią. Starodrzew dębowy.	1592 z 02-06-1995
8	Królowej Jadwigi 5	Willa "Borówka" wraz zielenią w granicach posesji. Borówka reprezentuje styl gotyku wiślano-bałtyckiego. Zabytkowy drzewostan.	931a z 21-10-1978
9	Kościuszki 41	Kościół Parafialny Św. Jadwigi. Kościół został wzniesiony w stylu neoromańskim. Również wewnątrz zachowuje neoromański charakter.	1188 z 13-08-1981
10	Kościuszki 61	Willa wraz z działką. Ogród o charakterze leśno-parkowym	1527 z 30-12-1992
11	Krakowska 13	Willa "Leontynówka" wraz zielenią w granicach posesji. Willa ma formę historyzującą o klasycyzującym detalu. Dom jest murowany, tynkowany, kryty dachówka, piętrowy, w części parterowy. Park z cennymi gatunkami drzew ozdobnych.	929 z 18-10-1978
12	Królewska 71	Willa "Potęga" wraz zielenią w granicach posesji. Willa reprezentuje eklektyzm schyłku XIX w. Szczyt domu nawiązuje do form barokowych. Park o charakterze krajobrazowym.	930 z 21-10-1978
13	Mickiewicza 4	Willa "Emanów" wraz zielenią w granicach posesji. Zbudowana została w stylu historyzmu, z cechami neobaroku. Ogród o charakterze leśno-parkowym, zatarta kompozycja.	932A z 21-10-1978
14	Mickiewicza 10	Willa "Matulinec" wraz zielenią w granicach posesji. Willa została zbudowana w stylu neoklasycystycznym, o reprezentacyjnym, pałacowym charakterze. Park o regularnym	1190A z 13-08-1981

		układzie ścieżek, drzewostan w układzie krajobrazowym.	
15	Mickiewicza 12	Willa "Irena" wraz zielenią w granicach posesji. Willa jest murowana ma oszczędny klasycyzujący detal i charakterystyczne dla miejscowości letniskowych drewniane werandy. Ogród o charakterze ozdobnym.	1485A z 27-05-1991
16	Piasta 13	Willa "Józefina" wraz zielenią w granicach posesji. Willa zbudowana w stylu neorenesansowym. Jest murowana, podpiwniczona, kryta blachą i łupkiem. Ogród w układzie krajobrazowym, tylko przy willi.	1191A z 13-08-1981
17	Piłsudskiego 31	Willa „Kaprys” dawny Pensjonat z 1896 r.	1531A z 29-09-1992
18	Podgórna 18	Willa "Maćkowa" wraz zielenią w granicach posesji. Willa ma charakter neoklasycystycznego pałacyku, malowniczo usytuowanego na wzniesieniu, otoczonego drzewami i krzewami ozdobnymi. Ogród tarasowy o założeniu osiowym.	1192A z 13-08-1981
19	Sienkiewicza 5	Willa "Ostromir" wraz zielenią w granicach posesji. Dom został zbudowany w stylu zakopiańskim. Ogród o charakterze leśno-parkowy.	933A z 26-10-1978
20	Słowackiego 6	Willa „Zacisze” wraz zielenią w granicach posesji, Domem koniuszego i Domem administratora. Willa zbudowana została w stylu dworcowym. Jest to piętrowy budynek murowany z mansardą. Ogród w układzie krajobrazowym.	934A z 26-10-1978
21	Spacerowa 16	Willa "Dalmacja" wraz z zielenią. Ogród przydomowy o charakterze leśnym.	1487A z 27-05-1991
22	Spacerowa 22	Willa "Waleria" wraz zielenią. Obiekt Muzeum Jana Szczepkowskiego. Willa zbudowana została w stylu zmodernizowanego historyzmu o uproszczonej bryle i ograniczonym detalu architektonicznym. Park założony w latach 1910-1920.	1202A z 04-12-1982
23	Warszawska 11	Willa wraz z działką. Wybudowana około 1925r. Ogród bez założeń kompozycyjnych.	1403A z 12-06-1986
24	Wielki Kąt 2	Willa "Sosnowica" wraz zielenią w granicach posesji. Willa ma formę klasycystycznego pałacyku. Park o charakterze ogrodu przywillowego.	935A z 26-10-1978
25	Milanówek-Turczynek ul. Brwinowska 4/6	Zespół willowy „Turczynek”wraz z otaczającą zielenią. Budynki zbudowane w stylu historyzmu z silnie zmodernizowanymi motywami neogotyckimi i neorenesansowymi, drewnianymi werandami oraz szachulcową i szwajcarską dekoracją. Park leśny o charakterze krajobrazowym.	1181 z 11-06-1981

Samorząd i administracja

Gmina wykonuje zadania publiczne zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Powyższe zadania są realizowane przez wybrane w wyniku wyborów władze samorządowe, które w V kadencji samorządu (2006 – 2010) przedstawiają się następująco.

Rada Miasta

władza uchwałodawcza składająca się z 15 radnych (w tym, zgodnie ze statutem Rady Miasta od 1 do 2 wiceprzewodniczących).

W ramach Rady Miasta działają następujące komisje:

- rewizyjna,
- budżetu i inwestycji miejskich,
- edukacji, nauki i młodzieży,
- kultury,
- praworządności, bezpieczeństwa publicznego, ładu przestrzennego i ochrony środowiska,
- zdrowia, pomocy społecznej i sportu,
- statutowa
- nazewnictwa,

Burmistrz Miasta

władza wykonawcza, wykonuje swoje zadania za pomocą Urzędu Miejskiego Miasta i pozostałych jednostek organizacyjnych, tj: Gminy.

Jednostki organizacyjne Gminy:

- Zespół Szkół Gminnych nr 1,
- Zespół Szkół Gminnych nr 3,
- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Przedszkole Publiczne nr 1,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Straż Miejska,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Milanowskie Centrum Kultury.

Działania informacyjne i promocyjne Miasta realizowane są poprzez:

- Urząd Miasta (Biuro Promocji Miasta):
 - wydawanie Biuletynu Miasta Milanówka – bezpłatnego miesięcznika informacyjnego, dostarczanego wszystkim mieszkańcom bezpośrednio do domów;
 - prowadzenie strony internetowej www.milanowek.pl;
 - inicjowanie artykułów w gazetach lokalnych,
 - organizowanie audycji o Milanówku w Radiu Bogoria, Radio dla Ciebie, Radio Niepokalanów wydawanie folderów i informatorów,
 - wydawanie specjalnych przewodników, np. „Milanówek – Mały Londyn” (po miejscach związanych z II wojną światową)
 - wydawanie kalendarzy miejskich i tzw. gadżetów promocyjnych z herbem Miasta
 - wydawanie książek popularyzujących historię i kulturę Milanówka w kraju i za granicą, np. „Jan Szczepkowski. Życie i twórczość” aut. Katarzyny Chrudzimskiej-Uhera (wyd.

przez Urząd Miasta dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego Promocja Czytelnictwa, Priorytet 2. Rozwój Sektora książki i promocja czytelnictwa),

- organizacje społeczne, w tym najaktywniej działające: Towarzystwo Miłośników Milanówka, lokalne koło Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, Stowarzyszenie Miast-Ogrodów, Ligę Ochrony Przyrody, Stowarzyszenie Przyjazna Komunikacja;
- prywatne pracownie artystyczno-rzemieślnicze, wytwarzające m.in. jedwabnicze wyroby artystyczne i użytkowe.

Współpraca krajowa i zagraniczna

Gminy: Milanówek, Podkowa Leśna i Brwinów podjęły w 2009 r. inicjatywę zacieśnienia sąsiedzkiej współpracy w ramach partnerstwa pod nazwą „Trójmiasto Ogrodów”. Milanówek jest członkiem Związku Miast Polskich, utrzymuje kontakty z miastem Lidzbark Warmiński oraz miastami: Fumone we Włoszech i Welzheim w Niemczech.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Drogi: 111 km: gminne 97 km (utwardzone 37,2 km - 38,4%), powiatowe 11 km, wojewódzkie 3 km ;
- Sieć wodociągowa: 93,05 km (99,5%zapotrzebowania)
- Kanalizacja ogółem: 46 566m, w tym kanalizacja sanitarna grawitacyjna 40 926m, przewody tłoczne 4 015m, kanalizacja deszczowa 1 625m. Zaspokojenie potrzeb w kan. sanit. ok. 42%
- Wodociągi 92,67 km sieci rozdzielczej (ok. 95% zapotrzebowania)
- Oprawy oświetleniowe 2 650 szt.
- Sieć gazowa: 75 km (95% zapotrzebowania)
- Sieć telefoniczna: 5000 telefonów (90% zapotrzebowania)

W zakresie rozwoju infrastruktury miejskiej zasadniczy wysiłek skupia się przede wszystkim na: rozbudowie sieci kanalizacyjnej, na co przeznaczają się nie mniej niż 30% środków inwestycyjnych rocznie, poprawie jakości dróg (utwardzanie nawierzchni) i organizacji ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczania stref z zakazem parkowania i z ograniczoną prędkością, organizowania parkingów. Bez rozwiązania niektórych problemów związanych z infrastrukturą techniczną, szanse rozwoju otwierające się poprzez obecne procesy ekonomiczne i polityczne nie będą w pełni wykorzystane. Zagospodarowanie wszystkich wolnych przestrzeni gminy, zanim upora się ona z problemami w sferze infrastruktury, komunikacji i usług podstawowych, zwłaszcza zabudową mieszkaniową, doprowadzić może do obniżenia wartości terenów do potencjalnego zagospodarowania.

Drogi

Wykaz ulic znajdujących się w administracji Powiatowego Zarządu Dróg w Grodzisku Mazowieckim (pozycje 1 -13) i Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Warszawie (pozycja 14):

Wykaz ulic:

Lp	Ulice	Długość w m
1	Kazimierowska	1 329
2	Nowowiejska	811
3	Średnia	1 065
4	Kościuszki	2 656
5	Kościelna	117
6	Smoleńskiego	444
7	Piłsudskiego	717
8	Warszawska	1 230
9	Podwiejska	757
10	Brwinowska	370
11	Dębowa	880
12	Kwiatowa	829
13	Królewska (MZDW) droga nr 719	3 211
	RAZEM	14 416

Drogi publiczne – długość, stan techniczny, potrzeby i stopień ich zaspokojenia

Milanówek	Nr Drogi	Stan dróg	Długość na terenie gminy	Przewidywane roboty
Wojewódzkie	719	Dostateczny	3 km (asfalt)	Nowa nawierzchnia
Powiatowe		Dostateczny	11 km (10,5 km utwardzone)	Budowa chodników, modernizacja, utwardzenie
Gminne		Niedostateczny	91 km(60,5km gruntowe)	Utwardzenie dróg gruntowych

Dane: Urząd Miasta na dzień 30 listopada 2009 r.

W istniejącym układzie komunikacyjnym Miasta za niekorzystne należy uznać przede wszystkim występowanie znacznej części dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej (ok. 60%). Poza ww. stanem dróg gminnych do istotnych problemów opisujących stan infrastruktury drogowej zaliczyć należy brak alternatywnego rozwiązania dla zatłoczonej ulicy Królewskiej, którą przejeżdża obecnie ok. 25.000 pojazdów na dobę.

Transport publiczny

W zakresie komunikacji zbiorowej obsługa Miasta opiera się przede wszystkim na komunikacji kolejowej:

- linii PKP Warszawa – Skierniewice – z istniejącym przystankiem “Milanówek”,
- linii WKD Warszawa – Milanówek – z istniejącymi przystankami “Milanówek Polesie” i “Milanówek Grudów”,
- linii WKD Warszawa – Grodzisk Maz. – z istniejącymi przystankami “Kazimierówka” na terenie wsi Owczarnia (gmina Brwinów) i “Brzózki”.

Ponadto miasto powiązane jest z otoczeniem siecią komunikacyjną autobusową, na którą składają się linie PKS i prywatne: Grodzisk Mazowiecki – Warszawa. Do transportu alternatywnego zaliczyć można ścieżkę rowerową pomiędzy Grodziskiem Mazowieckim a Milanówkiem.

Gospodarka wodno – ściekowa

Sieć wodociągowa.

Obecnie w Milanówku funkcjonuje miejski system wodociągowy oparty na 3 niezależnych ujęciach podziemnych wraz ze stacjami uzdatniania wody: ul. Długa – ujęcie oligoceńskie, ul. Zachodnia – ujęcie czwartorzędowe, ul. Kościuszki – ujęcie oligoceńskie. Ponadto działają na terenie miasta lokalne źródła wody w Fabryce Narzędzi Chirurgicznych i Dentystycznych MIFAM S.A. (oligoceńskie i czwartorzędowe) w Fabryce “Jedwab Polski” sp. z o.o. (czwartorzędowe), które zostało kupione przez Miasto, na terenie wokół ujęcia planowana jest budowa stacji uzdatniania wody. Milanówek powiązany jest również siecią wodociągową z Grodziskiem Mazowieckim – stacja uzdatniania wody. Cegielniana, traktowana jest jako źródło rezerwowe. Wydajności ujęć są wystarczające dla występujących obecnie potrzeb w zasięgu istniejącej sieci. Rurociągi sieci wodociągowej wykonane są z PCV, PE i żeliwa (najstarsze).

Sieć kanalizacyjna

Milanówek posiada powiązania z Grodziskiem Mazowieckim w zakresie odbiornika ścieków komunalnych, którym jest istniejąca grupowa oczyszczalnia ścieków w Grodzisku Mazowieckim (obecnie modernizowana przez Gminy: Grodzisk Mazowiecki, Milanówek,

Brwinów i Podkowa Leśna) usytuowana przy zachodniej granicy Milanówka. Wydajność oczyszczalni ścieków w Grodzisku Mazowieckim wynosi ok. 21.000 m sześć./dobę i jest inwestycją zaprojektowaną dla całego Grodziskiego Zespołu Zurbanizowanego.

Gospodarka odpadami stałymi

Na terenie Milanówka nie ma składowiska odpadów komunalnych. Miasto korzysta obecnie ze składowisk znajdujących się na terenach innych gmin gdzie wywożone są przez firmy wywozowe odpady (nieposegregowane) w oparciu o stosowne umowy podpisane z właścicielami składowisk. W wyniku podjętych przez Miasto działań na rzecz uporządkowania gospodarki odpadami, polegających na przejęciu przez Gminę ciężaru wywozu odpadów komunalnych z terenu miasta, wdrażaniu programu selektywnej zbiórki odpadów na terenie miasta i likwidacji dzikich wysypisk odpadów, całoroczne sprzątanie ciągów jezdnych i pieszych oraz terenów ogólnodostępnych. W związku z powyższym widoczna jest wyraźna poprawa stanu środowiska w tym zakresie. Miasto umożliwia mieszkańcom od 1993 r. pozbywanie się posegregowanych odpadów komunalnych. Miasto prowadzi zintegrowany system selektywnej zbiórki odpadów dla gospodarstw w zabudowie jednorodzinnej w kolorowych workach. W zabudowie wielorodzinnej rozstawiono w 6 punktach 24 pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Ponadto Milanówek jako jedna z nielicznych Gmin rozszerzyła system selektywnej zbiórki odpadów o zbiórkę odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych.

Gazownictwo

Miasto Milanówek nie posiada źródeł zasilania gazu ziemnego na własnym terenie, korzysta ze stacji redukcyjnych w Grodzisku Maz. i Rokitnie. Gazyfikacja miasta przebiega na bazie gazociągu wysokiego ciśnienia R 250 mm Mory – Łódź i zlokalizowanej przy tym gazociągu w Grodzisku Mazowieckim stacji gazowej. Ze stacji w Grodzisku Mazowieckim wyprowadzony jest gazociąg magistralny średniego ciśnienia, który przebiega w Milanówku pod ulicą Królewską i od tej ulicy rozprowadzane są gazociągi o mniejszych średnicach zasilające miasto. Część sieci gazowniczej na terenie miasta, budowanej w latach 80 tych wymaga modernizacji.

Ciepłownictwo

W mieście brak jest centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło, istnieją lokalne i osiedlowe kotłownie gazowe i olejowe. Na terenie Milanówka brak jest wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Na podstawie ekspertyzy dotyczącej możliwości wykorzystania wód geotermalnych dla celów grzewczych i innych na terenie Milanówka (Warszawa, luty 1994 r.), można stwierdzić, że wykorzystanie tych wód możliwe jest dla celów grzewczych z poziomu 2155 – 2200 m. Źródła ciepła na terenie Miasta mają charakter dowolny i stosowane są rozwiązania indywidualne. Obecna tendencja to stosowanie przez mieszkańców ogrzewania budynków mieszkalnych, obiektów usługowych i produkcyjnych gazem ziemnym lub olejem opalowym.

Łączność

W Milanówku zainstalowana jest nowoczesna centrala telefoniczna. Zapotrzebowanie na stacjonarne odbiorniki telefoniczne jest zaspokojone w 90%. Liczba abonentów linii stacjonarnych wynosiła około 5.000 numerów. Milanowianie mogą korzystać z usług wszystkich istniejących na rynku operatorów telefonii komórkowej.

Elektroenergetyka

Źródła zasilania mieszkańców Milanówka w energię elektryczną zlokalizowane są poza granicami miasta. Są to stacje elektroenergetyczne 110/15kV "Grodzisk" i "Brwinów". Pierwsza zlokalizowana jest w odległości około 2,5 km od zachodniej granicy miasta, druga tuż za wschodnią granicą miasta, na południe do torów PKP. Obie stacje zasilane są z tej samej, jednotorowej, napowietrznej linii prowadzonej między stacjami "Mory" i "Sochaczew". Sieć energetyczna obsługiwana jest przez Zakład Energetyczny Warszawa – Teren. Na terenie miasta wymagana jest modernizacja i rozbudowa sieci energetycznej o nowe linie kablowe i stacje transformatorowe wewnętrzne.

Zagospodarowanie przestrzenne

Milanówek posiada zatwierdzone w 1998 roku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Milanówka. W roku 2005 Rada Miasta Milanówka podjęła uchwałę o przystąpieniu do opracowania zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Milanówka. Zaktualizowane Studium pozwoli na wytyczenie kierunków rozwoju Miasta oraz uruchomienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miasto Milanówek, poza niewielkim zachodnim obrzeżem obejmującym okolice zakładów: Fabryki Narzędzi Chirurgicznych i Dentystycznych MIFAM S.A. i Jedwab Polski sp. z o.o., w ramach systemu przyrodniczych terenów chronionych Województwa Mazowieckiego, znajduje się w granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Miasto zachowało w swym głównym zarysie zabytkowy układ urbanistyczny i architektoniczny. Układ ten wraz z urbanistycznymi obiektami został wpisany do rejestru konserwatora zabytków jako zespół urbanistyczno-krajobrazowy Miasta Milanówka (strefa ochrony konserwatorskiej).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta wyodrębnia typy zabudowy wymienione poniżej:

- zabudowa jednorodzinna -występująca na całym obszarze miasta i jest dominującym typem zabudowy Milanówka (ponad 80% obszaru miasta),
- zabudowa willowa -skupiona głównie w strefie ochrony konserwatorskiej na obszarach dawnych parcelacji,
- zabudowa wielorodzinna blokowa - pochodzi głównie z lat 60-tych,
- zabudowa wielorodzinna "małomiasteczkowa" -pochodzi głównie z lat międzywojennych,
- zabudowa siedliskowa dla ludności związanej z rolnictwem, częściowo przemieszana z zabudową jednorodziną. Występuje w niewielkiej liczbie na północnych i południowych obrzeżach miasta.

Na obszarze miasta obowiązuje 19 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego różnych obszarów miasta:

- strefy ochrony konserwatorskiej, *Uchwała Nr 201/LVIII/98 Rady Miasta Milanówka z dnia 16 czerwca 1998 r.*,
- terenu działki nr ew. 24, obręb 05 – 15 przy ul. Krakowskiej *Uchwała Nr 31/V/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 25 marca 2003 r.*,
- osiedla "Czubińska", *Uchwała Nr 148/XLI/96 Rady Miasta Milanówka z dnia 30 grudnia 1996 r.*
- terenu "Brwinowska", *Uchwała Nr 387/XLV/02 Rady Miasta Milanówka z dnia 25 kwietnia 2002 r.*
- terenu działki nr ew. 157 z obrębu 06-04 u zbiegu ulic Fiderkiewicza i Krótkiej, *Uchwała Nr 163/XVI/04 Rady Miasta Milanówka z dnia 18 czerwca 2004 r.*
- terenu "Gospodarska", *Uchwała Nr 302/XXXVIII/01 Rady Miasta Milanówka z dnia 28 sierpnia 2001 r.*

- terenu „Jedwab”, *Uchwała Nr 388/XLV/02 Rady Miasta Milanówka z dnia 25 kwietnia 2002 r.*,
- terenu „Jedwab 2”, *Uchwała Nr 55/VII/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 17 czerwca 2003 r.*
- terenu „Kazimierówka”, *Uchwała Nr 180/XVII/04 Rady Miasta Milanówka z dnia 26 sierpnia 2004 r.*
- terenu „Królewska 2”, *Uchwała Nr 107/XI/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 25 listopada 2003 r.*
- terenu „Królewska 3”, *Uchwała Nr 52/VII/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 17 czerwca 2003 r.*
- terenu „Lipowa-1”, *Uchwała Nr 90/X/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 28 października 2003 r.*
- terenu „Ptasia”, *Uchwała Nr 88/X/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 28 października 2003 r.*
- terenu „Południe” *Uchwała Nr 100/XI/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 25 listopada 2003 r.*
- terenu „Sadowa-1”, *Uchwała Nr 93/X/0 Rady Miasta Milanówka z dnia 28 października 2003 r.*
- teren działek 2,8 i 9 oraz części dz.1 z obrębu 06-09 przy ul. Warszawskiej, *Uchwała Nr 229/XXI/04 Rady Miasta Milanówka z dnia 21 grudnia 2004 r.*
- terenu „Wiatraczna 1”, *Uchwała Nr 56/VII/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 17 czerwca 2003 r. i Uchwała Nr 94/X/03 Rady Miasta Milanówka z dnia 28 października 2003 r.*,
- teren „Zachód-2”, *Uchwała Nr 252/XXIII/05 Rady Miasta Milanówka z dnia 15 marca 2005 r.*
- terenu „Zamenhofa”, *Uchwała Nr 375/XLIV/02 Rady Miasta Milanówka z dnia 26 marca 2002 r.*

Na pozostałych obszarach miasta (ok. 66% powierzchni) brak jest ważnego planu zagospodarowania przestrzennego. Plany zagospodarowania jw. wprowadzają zasady regulacji zabudowy indywidualnej, wielorodzinnej i usługowej w oparciu o ustalenia obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Milanówka. W stosunku do poszczególnych obszarów, w planach ustala się podstawowe zasady regulacji wielkości i sposobu zagospodarowania działek budowlanych tj. minimalną powierzchnię, minimalną szerokość, procentowe wskaźniki zabudowy terenu, prawidłowe powiązania z miejskim układem drogowym, dopuszczenie lokalizacji tylko jednego budynku mieszkalnego na działce.

Gospodarka komunalna i mieszkaniowa

Zabudowa wielorodzinna blokowa to:

- osiedle „Jedwabnik” I i II Grodziskiej Spółdzielni Mieszkaniowej,
- osiedle „Królewska” Grodziska Spółdzielni Mieszkaniowa,
- osiedle „Inżynierska”,
- osiedle przy ul. Zachodniej,
- osiedle „Berliny”,
- osiedle „Łęgi” Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Jednostką organizacyjną - zakładem budżetowym Miasta Milanówka, zajmującym się sprawami komunalnymi i mieszkaniowymi jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Celem zakładu jest realizacja zadań miasta w zakresie zaspokojenia zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej, poprzez prowadzenie działalności usługowej i

produkcyjnej. Jako podstawowe obowiązki zakładu, należy wymienić administrowanie lokalami mieszkalnymi zasiedlonymi na podstawie decyzji administracyjnych o przydziale w następujących zasobach: komunalnych, prywatnych, w tzw. "przymusowym zarządzie gminy", Wspólnot Mieszkaniowych (w tym również lokalami będącymi własnością osób fizycznych), administrowanie lokalami użytkowymi w powyższych nieruchomościach, administrowanie basenem kąpielowym i targowiskiem miejskim, częściowe prowadzenie spraw związanych z dzierżawą gruntów miejskich, zapewnianie dowozu wody beczkowitzem do gospodarstw domowych pozbawionych źródła wody, wykonywanie konserwacji znaków drogowych. Aby dokładniej zobrazować rodzaj i wielkość zarządzanych zasobów należy posłużyć się danymi liczbowymi (za I półrocze 2009), i tak do zadań ZGKiM należy: administrowanie 73 lokalami w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych (w tym własność gminy 43 lokali) o powierzchni 2 767,23m kw. administrowanie 76 lokalami stanowiącymi własność Gminy, co stanowi 2 751,15 m kw. pow. lokali, administrowanie 87 lokalami w budynkach prywatnych, co stanowi 3 414,09 m kw. pow. lokali. Ponadto w 6 nieruchomościach Wspólnot Mieszkaniowych będących w zarządzie właścicieli znajduje się 48 lokali stanowiących własność Gminy o pow. 1 679,61 m kw.

Uzupełniając powyższe informacje należy nadmienić, iż zakład posiada własną grupę remontową, która wykonuje prace związane z bieżącą konserwacją oraz roboty remontowe w administrowanych zasobach, wielokrotnie również i w budynkach użyteczności publicznej.

4. PROBLEMATYKA SPOŁECZNA

Oświata i wychowanie

Na terenie Milanówka funkcjonują następujące placówki oświatowe:

Placówki publiczne:

- Placówki szkolne
 - Zespół Szkół Gminnych nr 1* - ul. Królewska 69,
 - Szkoła Podstawowa nr 2 – ul. Literacka 20,
 - Zespół Szkół Gminnych nr 3* - ul. Żabie Oczko 1,
 - Zespół Szkół nr 1** - ul. Piasta 14,
 - Zespół Szkół nr 2 im. Józefa Bema** - ul. Wójtowska 3.
- Placówki przedszkolne
 - Przedszkole publiczne nr 1 - ul. Fiderkiewicza 43.

Placówki niepubliczne:

- Placówki szkolne
 - Integracyjna Społeczna Szkoła Podstawowa – ul. Spacerowa 3,
 - Nowa Prywatna Szkoła Podstawowa – ul. Brzozowa 1,
 - Gimnazjum Społeczne MTE – ul. Brzozowa 1,
 - Społeczne Liceum Ogólnokształcące – ul. Fiderkiewicza 41.
- Placówki przedszkolne
 - Truskawkowe Przedszkole – ul. Warszawska 52,
 - Przedszkole Społeczne – ul. Wspólna 18,
 - Przedszkole Niepubliczne Sióstr Urszulanek – ul. Mickiewicza 18,
 - Prywatne Szkolne Przedszkole – ul. Brzozowa 1,
 - Przedszkole im. Misia uszatka – ul. Królowej Jadwigi 21/2,
 - Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego Nr 1 – ul. Warszawska 18

*szkoła podstawowa i gimnazjum ** szkoły ponadgimnazjalne

Szkolnictwo publiczne - podstawowe, gimnazjum i przedszkole w Milanówku w 2008/2009

Typ placówki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli	Administracja i obsługa
Przedszkole	236	10	20	18
Szkoły podstawowe	816	40	115	60
Gimnazja	423	20		
RAZEM	1475	70	135	78

Dane: Referat Oświaty Urzędu Miasta na dzień 31 marca 2009 r.

Do wszystkich typów szkół publicznych i niepublicznych na terenie miasta uczęszcza łącznie 3281, w tym do przedszkoli 573 przedszkolaków, do szkół podstawowych 1089 uczniów, do

gimnazjów 541 uczniów, a do szkół ponadgimnazjalnych 1078 uczniów. W związku z bliskością m.in. Warszawy, Łodzi, Żyrardowa młodzież zdobywa również wykształcenie w licznych tamtejszych szkołach ponadgimnazjalnych i ośrodkach akademickich. Liczba dzieci w szkołach podstawowych i gimnazjalnych wskazywała w latach 1995-2001 na stale malejący poziom. Zwiększenie liczby uczniów zaobserwowano w roku szkolnym 2001/2002, co spowodowane zostało reformą edukacji i utworzeniem gimnazjum (wydłużono o jeden rok naukę w szkołach gminnych).

Nakłady budżetu gminy na oświatę, subwencja oświatowa

Rok	Wykonanie budżetu gminy		Subwencja oświatowa	
	Ogółem oświata	% udział w budżecie gminy	Kwota w tys. zł	% udział w finansowaniu oświaty
1996	3.034.666	24,9	2.405.148	79,2
1997	3.676.028	25,3	2.816.977	76,6
1998	4.261.384	26,4	3.326.446	78,1
1999	5.819.758	28,4	3.216.356	55,3
2000	5.992.230	30,5	3.319.302	55,4
2001	6.900.147	33,1	4.163.365	60,3
2002	7.547.493	34,4	4.508.076	59,7
2003	8.007.514	33,5	4.728.262	59
2004	8.912.094	32,7	5.298.603	59,5

Dane: Urząd Miejski na dzień 30 listopada 2005 r.

Rok	Wykonanie budżetu gminy		Subwencja oświatowa	
	Ogółem oświata	% udział w budżecie gminy	Kwota w zł	% udział w finansowaniu oświaty
2005	9 790 373	32,0%	5 159 900	52,7%
2006	10 808 191	30,2%	6 154 777	56,9%
2007	11 814 480	29,0%	5 601 631	47,4%
2008	13 772 711	29,5%	6 265 172	45,5%
2009	15 073 545	21,2%	6 830 663	45,3%

Dane: Urząd Miasta na dzień 30 września 2009 r.

W obszarze wydatków na oświatę widać, że nakłady budżetu państwa procentowo maleją. Stosunkowo niski i malejący udział subwencji oświatowej w finansowaniu oświaty pokazuje stałe zaangażowanie samorządu w finansowanie oświaty.

Kultura

Popularyzacją kultury zajmują się: Milanowskie Centrum Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Biblioteka Parafialna przy Parafii św. Jadwigi Śląskiej, organizacje społeczne oraz prywatne placówki kulturalne, których ambicją jest wzbogacanie życia mieszkańców o wartości intelektualne i duchowe.

Milanowskie Centrum Kultury

Życie kulturalne w mieście organizowane jest głównie przez MCK, które prowadzi w ciągu roku zespołowe i indywidualne formy aktywności twórczej, wypełniając swoje zadania statutowe.

Sekcje i kluby zainteresowań działające w MCK:

- sekcja teatralna: działają dwie grupy: dziecięca i młodzieżowa, prowadzone są zajęcia z zakresu upowszechniania wiedzy o teatrze oraz artystyczne, przygotowywane są przedstawienia teatralne;
- sekcja plastyczna: zajęcia prowadzone są w dwu grupach wiekowych, dla dzieci 6 – 9 lat, oraz starszych 10 – 15 lat; uczestnicy poznają podstawowe techniki rysunku i malarstwa, biorą udział w konkursach plastycznych;
- sekcja muzyczna: próby młodzieżowych zespołów muzycznych, udział w występach podczas imprez miejskich i w koncertach organizowanych w MCK;
- sekcja strzelecka;
- szkoła tenisowa: podstawy nauki gry w tenisa, rozgrywki dla zaawansowanych;
- szkoła szachowa: dla początkujących i zaawansowanych;
- chór seniora “Złoty liść”: próby dwa razy w tygodniu, udział w konkursach i przeglądach piosenki chóralnej oraz festiwalach;
- klub przedszkolaka: zajęcia trzy razy w tygodniu dla dzieci w wieku 3 – 5 lat;
- klub szachowy – Sportowy Klub Szachowy “Jedwabnik”, treningi oraz udział w rozgrywkach II Ligi Szachowej, organizacja symultan i turniejów na terenie miasta; Towarzystwo Klub Brydżowy – cotygodniowe czwartkowe turnieje brydżowe, licytacja za pomocą kaset licytacyjnych;
- klub seniora: zrzesza wszystkich chętnych w “Złotym wieku”, forma spotkań towarzyskich przy herbatce, członkowie Klubu biorą udział w wycieczkach krajobrazowych, wyjazdach do teatru, kina, uroczystościach świątecznych i wieczorkach tanecznych;;
- zajęcia sprawnościowe: gimnastyka na kręgosłup, pilates, TBC, joga, taniec nowoczesny, cheerleaders, aerobik,

Warsztaty w MCK:

- Krasnoludki z Milanówka
- zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym
- plastyka dla dzieci
- rękodzieło artystyczne dla dzieci od 7lat
- teatr amatorski dla dzieci
- malarstwo na jedwabiu
- warsztaty fotograficzne dla młodzieży i dorosłych
- warsztaty dziennikarskie
- kółko szachowe
- śpiew białym głosem
- joga

- angielski od kuchni, poznawanie języka w trakcie interaktywnych zajęć w trakcie których dzieci poznają świat (eksperymenty chemiczne, fizyczne, budowa ciała na specjalnych makietach)
- war hammers – zajęcia dla młodzieży, budowanie historycznego świata fantasty, figurki wojowników, państwa, symulacja bitew.

Do stałych propozycji MCK należą:

- poranki teatralne: w cyklu comiesięcznym dla najmłodszych;
- Galeria Artystyczna „Letnisko” – organizuje wystaw w cyklu dwumiesięcznym;
- „Saloniki z kulturą”: koncerty poezji śpiewnej, spotkania z gwiazdami muzyki,
- „Saloniki literackie”: współorganizowane z MU3W – spotkania z pisarzami i poetami
- Spotkania z kulturami świata – koncerty, spektakle, wystawy i inne imprezy popularyzujące kultury różnych narodów i kultur;
- scena teatralna – spektakle teatralne.
- Festiwal Otwarte Ogrody
- Europejskie Dni Dziedzictwa
- „Milanówek dzieciom” – imprezy dla najmłodszych mieszkańców naszego miasta
- koncerty muzyczne: wiosenne i letnie;
- Galeria Historyczna Miasta: stała ekspozycja dokumentów, zdjęć, pamiątek upamiętniając najważniejsze wydarzenia z życia Miasta od 1899 roku;.

Ponadto MCK organizuje i współorganizuje imprezy okolicznościowe na terenie miasta, festyny i koncerty, akcje letnie i zimowe dla dzieci i młodzieży; współpracuje ze szkołami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami społecznymi (Związek Harcerstwa Polskiego, Towarzystwo Miłośników Milanówka, Klub Sportowy „Milan”, Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku)

Biblioteka Publiczna Biblioteka Publiczna w Milanówku

Obchodziła w 1998 roku jubileusz 50-lecia. Została otwarta 14 grudnia 1948 roku jako Gminna Biblioteka Publiczna, jej księgozbiór liczył wówczas 899 woluminów. Obecnie księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej to 22.233 woluminy, które służą 1.734 zarejestrowanym czytelnikom. Placówka zaspokaja i rozwija potrzeby czytelnicze lokalnej społeczności, upowszechnia wiedzę i kulturę. W skład Miejskiej Biblioteki Publicznej wchodzi Oddział dla Dzieci dostosowany do potrzeb czytelniczych i informacyjnych dzieci do lat 15-16. Jednym z zadań biblioteki publicznej jest prowadzenie działalności informacyjnej. Aby usprawnić i podnieść jej efektywność stosuje się do gromadzenia, opracowywania i wyszukiwania informacji technikę komputerową. W chwili obecnej w Miejskiej Bibliotece Publicznej na ukończeniu jest proces tworzenia katalogu elektronicznego dla książek zgromadzonych w Oddziale dla Dzieci. Korzystanie z biblioteki jest bezpłatne.

Biblioteka Parafialna w Milanówku

Powstała w 1945 roku. Była to pierwsza placówka kulturalna, działająca na terenie Milanówka i okolic po zakończeniu II wojny światowej. Księgozbiór, liczący 17.500 woluminów, został zgromadzony dzięki ofiarności mieszkańców Milanówka. Założycielem Biblioteki był ówczesny proboszcz Milanówka, Jerzy Modzelewski. Z usług placówki korzysta 688 rodzin czytelniczych. Bibliotekę pomagają prowadzić wolontariusze, tj. studenci polonistyki i dziennikarstwa. Wolontariusze biorą też udział w modernizacji placówki, wprowadzając księgozbiór do programu komputerowego. Biblioteka udostępnia czytelnikom swoje zbiory bezpłatnie, pośredniczy również w wymianie prasy wśród mniej zamożnych mieszkańców Milanówka.

Prywatne placówki kulturalne

Galeria Ars Longa istnieje kilkanaście lat. Gromadzi zbiory sztuki współczesnej i prowadzi działalność wystawienniczą. Szczególnie ważnymi wydarzeniami w życiu Galerii były wystawy: jubileuszowa pt. "50 lat później w Milanówku" (w rocznicę pierwszej powojennej wystawy artystów należących do Warszawskiego Okręgu Związku Artystów Plastyków), wystawa rzeźby prof. Adama Myjaka, wystawa rzeźby sakralnej prof. Gustawa Zemły, wystawa prac prof. Józefa Szajny.

Sport

Na terenie Milanówka działalnością sportową i rekreacyjną zajmują się:

- Milanowskie Centrum Kultury,
- Klub Sportowy - KS "MILAN" z 5 sekcjami piłki nożnej,
- Uczniowskie Kluby Sportowe: UKS 1 przy Zespole Szkół Gminnych nr 1, przy ul. Królewska 69 z sekcją piłki siatkowej oraz UKS 3 przy Zespole Szkół Gminnych nr 3, Żabie Oczko 1 z sekcją łyżwiarstwa szybkiego (młodzi łyżwiarze z UKS przy Zespole Szkół Gminnych nr 3, zdobywają medale na Mistrzostwach Polski i Europy), koszykówki. Ponadto w mieście funkcjonują sekcje: wspinaczkowa, strzelectwo pneumatyczne, lekkoatletyczna, tenisa ziemnego, aerobik, callanetics, gimnastyki na kręgosłup, judo, karate, joga, brydża sportowy

Do najważniejszych komunalnych obiektów sportowych należą:

- Miejska Hala Sportowa nr 1 przy Zespole Szkół Gminnych nr 3 wybudowana w 2002 r.,
- Miejska Hala Sportowa nr 2 przy Zespole Szkół Gminnych nr 1 wybudowana w 2006 r.,
- stadion sportowy na Turczynku, modernizowany od 1999 r., w skład którego wchodzi: boisko główne o nawierzchni z trawy naturalnej, boisko boczne z nawierzchnią z trawy naturalnej, boisko pełnowymiarowe ze sztuczna nawierzchnią,
- kąpielisko miejskie odkryte, wybudowane w 1970 r.,
- boisko piłkarskie typu „Orlik 2012”,
- korty tenisowe przy Milanowskim Centrum Kultury, działające od 1928 r.,
- boiska do piłki koszykowej przy ul. Fiderkiewicza 41 i ul. Sportowej.

Ochrona zdrowia

W dziedzinie ochrony zdrowia i opieki społecznej realizowane są przez Miasto następujące zadania: ukierunkowany szczególnie na młodzież, program zwalczania uzależnień i zagrożeń związanych z alkoholizmem, narkomanią i oddziaływaniem innych patologii, współpraca z podmiotami zajmującymi się ochroną zdrowia (przychodnie i szpitale), przy uwzględnieniu ewentualnego wsparcia finansowego w ramach obowiązujących przepisów prawnych i finansowych, współpraca ze szkołami, dotycząca zatrudnienia pielęgniarek szkolnych, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży, oświaty zdrowotnej, higieny, rekreacji i sportu, bezpieczeństwa zdrowotnego oraz akcji uświadamiających o istniejących zagrożeniach dla zdrowia dzieci i młodzieży, program funkcjonowania poradni rehabilitacyjnej dla mieszkańców miasta, program profilaktyki zdrowotnej dzieci i dorosłych, działania na rzecz promocji zdrowia poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, działania na rzecz stworzenia wolontariatu, który wsparłby służbę zdrowia (pielęgniarki środowiskowe) dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych, działalność Ośrodka Pomocy Społecznej,

Funkcjonujące w Milanówku placówki służby zdrowia umożliwiają swoim pacjentom dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki lekarskiej.

Placówki - Zakłady Opieki Zdrowotnej w Milanówku w 2009 r.

Ośrodek zdrowia	Właściciele	Liczba			
		lekarzy	personelu medycznego	pacjentów	porad w miesiącu
NZOZ AWEMED	Ewa Borkowska	Pediatrzy - 2 Interniści - 6 Chirurdzy - 1	Pielęgniarki - 12	ok. 11 tys.	Interniści - 4000 Chirurdzy - 450 Okuliści - 500
ul. Piasta 30	Aleksandra Dziarczykowska-Kopec	Okuliści - 3 Ginekologdy - 2	Położne - 2	w tym 2,5 tys. dzieci	Ginekologdy - 500 Logopedzi - 300 Diabetologdy - 120
ul. Piasta 30	Małgorzata Filipiak	Logopedzi - 1 Diabetologdy - 2			
NZOZ BIOVENA Sp. Z o.o. ul. Mickiewicza 1	Grzegorz Kozłowski	7	3	brak danych	brak danych
MILAN-MED. ul. Warszawska 21	Radosław Grzywacz	Ortopeda - 1 Palneoklimatolog i neurolog - 1 Specjalista rehabilitacji medycznej - 1	Fizjoterapeuci - 5	960	lekarskich - 80 zabiegów - 800
BEL-DENT STOMATOLOGIA ul. Przeskok 6	Barbara Bellon-Zawada	3	2	brak danych	brak danych
NSZOZ "NEUROLOGIA I EEG" ul. Piasta 30	Jan Kazimierz Nowak	2	1	ok. 9 tys.	500-600
NZOZ "MEDICOR" Centrum Zdrowia Filia nr 1, Poradnia Stomatologiczna ul. Piasta 30	Izabela Zawada-Drynkowska	3	2	3,5 tys.	500
Gabinet Okulistyczny ul. Dębowa 15	Mirosława Żmijewska-Gruchała	1	-	150	30
NZOZ CARIDENT ul. Kościuszki 24 B	Katarzyna Reichert	4	2	brak danych	200
Centrum Stomatologiczne "MILA-DENT" ul. Podgórna 74	Janina Szpatowska	3	2	3 tys.	200

Pomoc Społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku realizuje obligatoryjnie zadania wynikające z: ustawy o pomocy społecznej oraz z upoważnienia Burmistrza Miasta Milanówka zadania określone ustawami: o dodatkach mieszkaniowych, o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Od X 2008 powyższa ustawa zastąpiła ustawę o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Realizując tą ustawę Ośrodek przyznaje i wypłaca świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz podejmuje działania wobec dłużników alimentacyjnych.

Ośrodek od 1 czerwca 2007 roku realizuje zadanie własne, obowiązkowe gminy polegające na prowadzeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego, środowiskowy klub wsparcia dla dzieci i ich rodzin. W 2008 roku placówka kontynuowała swoją działalność i objęła opieką 18 dzieci. Prowadzono również pracę z rodzicami. Przy placówce w 2007 r. powstała grupa samopomocowa „Mamy cel”, a w niedługim czasie druga grupa „Życiowa szansa”, zrzeszająca kobiety nieaktywne zawodowo, wychowujące samotnie dzieci.

W 2008 r. jedną z głównych przyczyn udzielania wsparcia materialnego przez Ośrodek było bezrobocie. OPS prowadził wiele działań aktywizujących bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia min. prac społecznie użytecznych, pracy socjalnej z bezrobotnymi i ich rodzinami. W 2008 r. Ośrodek realizował projekt, który uzyskał dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego pt” Milanowska Inicjatywa Lokalnej Aktywności – MILA” w jego realizacja wzięła udział grupa 24 bezrobotnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2008 roku objął różnymi formami pomocy 499 rodzin, w których łącznie było 1031 osób. W porównaniu do ubiegłych lat zanotowano znaczący spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia:

Rodzaj pomocy	Nakłady	Liczba rodzin	Ilość świadczeń
Zasiłki celowe	479.870,00	401	1443
Wypoczynek dla dzieci	23.945,00	27	35
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne	500,00	1	1
Zasiłki celowe z tytułu zdarzenia losowego	6.026,00	3	3
Sprawienie pogrzebu	5.951,00	3	3
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowanego	448,00	3	3
Rodzaj pomocy	Nakłady	Liczba osób	Ilość świadczeń
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	988.857,00	327	12.081
Zasiłki pielęgnacyjne	403.920,00	239	2.640
Świadczenia pielęgnacyjne	156.114,00	31	373
Składki na ubezpieczenie społeczne	38.553,00	30	363
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	10.875,00	24	290
Fundusz alimentacyjny od X/2008	92.150,00	61	260
Zaliczka alimentacyjna do IX/2008	180.620,00	50	740
Jednorazowa zapomoga z tyt. jednorazowego urodzenia dziecka	143.000,00	143	143
Ogółem nakłady	2.014.089,00		

Posiłki dla dzieci w szkołach	92.487,00	112	17 615
Posiłki dla osób dorosłych	10.967,00	16	1.429
Zasiłki okresowe <i>Gmina</i> 187.705,00 <i>Wojewoda</i> 76.268,00	263.973,00	146	823
Usługi opiekuńcze	206.328,00	59	29.580
Opłata za pobyt w Domach Pomocy Społecznej	192.256,00	15	164
Dodatki mieszkaniowe	314.577,00	252	3 384
Praca socjalna	x	158	x
Ogółem nakłady	1.080.588,00		

Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska na terenie powiatu grodzkiego odpowiada Starosta Grodziski. Komendant Powiatowy Policji w Grodzisku Maz. i podległy mu Komendant Komisariatu Policji w Milanówku ponoszą odpowiedzialność za stan porządku publicznego i bezpieczeństwo obywateli, zaś Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej oraz terenowe jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które zgodnie z decyzją Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie z dnia 15 kwietnia 1997 r. włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego - za ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

Zjawiska negatywne

Z informacji Komisariatu Policji i Straży Miejskiej oraz OSP Milanówek wynika, iż największy wpływ na obniżanie poziomu bezpieczeństwa w Milanówku mają: kradzieże oraz kradzieże z włamaniami, a także kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości oraz przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu ludzkiemu (pobicia, uszkodzenia ciała, groźby karalne). Do najczęściej popełnianych wykroczeń należą: spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zakłócanie spokoju i porządku publicznego, nieprawidłowe parkowanie pojazdów (18), zaśmiecanie terenu, kolizje drogowe, uszkodzenie mienia. Zjawiskami wpływającymi negatywnie na poziom bezpieczeństwa są także: pożary, wypadki i kolizje drogowe oraz kolejowe, gwałtowne zjawiska pogodowe powodujące uszkodzenia budynków, dachów, szkody w drzewostanie, łamanie gałęzi i drzew, utrudnienia komunikacyjne, a nawet wystąpienia cieków wodnych z koryt.

Stosowane środki zaradcze

1) wspólne patrole policjantów i strażników miejskich

Tak jak w poprzednich latach, zgodnie z wypracowanymi już zasadami współpracy Straży Miejskiej i Policji do służby patrolowej kierowane są wspólne patrole: policjant – strażnik miejski. W I półroczu 2009 roku wystawiono 129 takich patroli - średnio nieco ponad 0,7 wspólnie pełnionego patrolu dziennie, co oznacza, iż czasowo służba patrolowa pełniona była wspólnie w 35,6 %. Pełnienie tego rodzaju służb było całkowicie dostosowane do bieżących potrzeb Komisariatu Policji w Milanówku. W roku 2008 wskaźnik ten był prawie dwukrotnie wyższy – wspólnie pełnione służby patrolowe stanowiły 70 % wszystkich kierowanych do służby patroli, ale wynikało to między innymi z trudnej sytuacji kadrowej Komisariatu Policji w Milanówku w minionym roku. Wspólne patrole pełnione są zarówno w dzień jak i w nocy. Taki system pełnienia wspólnych służb patrolowych ma na celu zwiększenie efektywności działań, ma na celu również podnoszenie prestiżu obu tych formacji w odbiorze społecznym mieszkańców Milanówka, a do ich realizacji wykorzystywane są radiowozy policyjne lub Straży Miejskiej zależnie od bieżących potrzeb i możliwości. W trakcie wspólnie pełnionych przez Straż Miejską i Policję patroli w 2008 roku uzyskano wyniki: wylegitymowano 548 osoby; pouczone 483 osób spośród legitymowanych; przeprowadzono wspólnie 602 interwencje, w tym: domowe 119, uliczne 281, sanitarno-porządkowe 202; zatrzymano dwie osoby poszukiwanych oraz 9 sprawców przestępstw (nietrzeźwi kierowca – 4, nietrzeźwi rowerzyści – 5. Ponadto ściśle współpracowano przy zabezpieczeniu miejsc popełnionych

przestępstw, wykroczeń oraz zdarzeń drogowych i losowych. Tego rodzaju czynności wykonywane przez strażników miejskich głównie na zlecenie dyżurnego Komisariatu Policji i we współpracy z policją, a polegają przede wszystkim na fizycznym zabezpieczeniu miejsc zdarzeń, ustalaniu ich świadków, a w przypadkach zdarzeń drogowych organizowaniu objazdów i kierowaniu ruchem pojazdów.

W sytuacjach ujawnienia przez strażników lub zgłoszenia dyżurnemu Straży Miejskiej informacji o przestępstwie lub wykroczeniu natychmiast przekazuje on tego rodzaju informacje strażnikom będącym w służbie oraz dyżurnemu Komisariatu Policji, a dalsze czynności podejmowane są już po wspólnych ustaleniach i najczęściej przez wspólnie pełnione patrole. Współpraca z Policją, Strażą Pożarną i innymi służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne, zdrowie i życie obywateli oraz mienie publiczne i prywatne ma charakter stałej współpracy i jest realizowana na poziomie gwarantującym bezpieczeństwo na terenie Milanówka.

2) wykorzystywanie systemu monitoringu wizyjnego

W roku 2005 na terenie Milanówka uruchomiony został system monitoringu wizyjnego miasta. Po kolejnych etapach jego rozbudowy system składa się z 20 kamer – w tym 11 obrotowych i 9 stacjonarnych, a swym zasięgiem obejmuje głównie centralne rejony miasta, teren osiedla mieszkaniowego, obie kładki PKP, przejście podziemne dworca kolejowego oraz 2 przystanki WKD: Grudów i Polesie. Kamery zlokalizowane zostały w miejscach najbardziej zagrożonych, a przy podejmowaniu tych decyzji uwzględnione były również informacje ze Straży Miejskiej oraz z Komisariatu Policji o skali, miejscach i rodzaju najczęściej występujących zagrożeń. W lipcu 2008 r. zainstalowana została kamera obrotowa przy ul. Konopnickiej obejmująca swym zasięgiem teren boiska klubu sportowego "Milan" i ulicy Konopnickiej. Po uruchomieniu tej kamery problem podrzucania różnego rodzaju odpadów pod bramę byłej kompostowni został rozwiązany. Po zakończeniu działalności kompostowni w jej dotychczasowej formule planowana jest zmiana lokalizacji kamery w inne miejsce boiska sportowego, tak aby swym zasięgiem obejmowała również płytę główną boiska, miejsca dla kibiców oraz teren tzw. skyteparku. Również w 2008 r. zmieniona została lokalizacja kamery przy przystanku WKD Grudów, a o taką zmianę wnosili radni i mieszkańcy. Kamera usytuowana jest obecnie przy ulicy Królewskiej - bezpośrednio przy przystanku WKD i zasięgiem obejmuje teren całego peronu, zwiększył się również zakres podglądu skrzyżowania ulicy Królewskiej z Grudowską. W styczniu 2009 dwie kamery stacjonarne uruchomiono przy szkołach: SP2 i ZSG3. W latach 2009-2010 przewidziane są kolejne etapy rozbudowy systemu monitoringu. Jeszcze w 2009 r. planowane jest zainstalowanie kolejnych 4 kamer m.in. na osiedlu TBS, przy ul. Królewskiej przy ZSG3, przy skrzyżowaniu ulic Kościuszki i Literackiej oraz na terenie Milanowskiego Centrum Kultury. Obecnie realizacją rozbudowy monitoringu zajmuje się Referat Informatyki Urzędu Miasta Milanówka. Rozbudowa monitoringu wizyjnego w znacznym stopniu przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa monitorowanych miejsc oraz w znaczący sposób umożliwia reagować niezwłocznie po ujawnieniu najczęściej popełnianych wykroczeń. Interwencje podejmowane niezwłocznie po zauważeniu na ekranach monitoringu wizyjnego przypadków naruszania obowiązujących norm prawnych przyczyniają się do eliminowania negatywnych zachowań w chwili ich powstawania, zapobiegając jednocześnie ich dalszemu rozprzestrzenianiu.

- 3) Odpowiednie wyposażenie milanowskich służb ratowniczych. A na przyszłość: zorganizowanie miejskiego centrum reagowania kryzysowego (wielofunkcyjny budynek); permanentne szkolenia dla strażaków-ochotników; zatrudnianie strażaków w OSP; w okresach o nasilonym występowaniu negatywnych zjawisk - wprowadzenie dodatkowych dyżurów dla strażaków ochotników; stacjonowanie czasowe/ciągłe karetki RATMED na terenie OSP Milanówek (forma ochotniczego pogotowia medycznego we współpracy z grodziskim pogotowiem); dalsze rozwijanie współpracy pomiędzy służbami ratowniczymi/porządkowymi działającymi na terenie Milanówka (wspólne szkolenia, ćwiczenia, pozoracje) oraz wymiana doświadczeń ze służbami ratowniczymi z Polski czy Europą (np. poprzez spotkania z przedstawicielami odpowiednich służb milanowskich i z miast partnerskich).

Statystyka działań policji i straży miejskiej w okresie styczeń – maj 2009
(na podstawie sprawozdań)

Wskaźnik wykrywalności ogólnej wszystkich przestępstw za okres styczeń-maj 2009 r. wyniósł 89,1% . Dla porównania w roku 2008 – wskaźnik ten wyniósł 80,5%. Jest to najwyższa wykrywalność w garnizonie stołecznym dla jednostek policji takich jak milanowski Komisariat. Wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych – 124,1 % (odnotowano 108 zdarzeń, w 2008- 87). Wskaźnik wykrywalności uszkodzenia rzeczy – 88,9% (w r.2008 - 16,7%) - najwyższa wykrywalność w garnizonie stołecznym policji. Wskaźnik dynamiki uszkodzenia rzeczy – 150 % (odnotowano 9 zdarzeń do 6 w r.2008). Wskaźnik wykrywalności kradzieży rzeczy – 60% (w r.2008 – 14,3%) - trzecie miejsce w garnizonie stołecznym policji. Wskaźnik dynamiki przestępstw kradzieży mienia – 142,9 % (odnotowano 10 zdarzeń do 7 w r.2008). Wskaźnik wykrywalności kradzieży z włamaniem – 83,3 % /w r.2008 – 0,00%) - najwyższa wykrywalność w garnizonie stołecznym policji. Wskaźnik dynamiki przestępstw kradzieży z włamaniem - odnotowano 10 zdarzeń do 1 w r.2008. Wskaźnik wykrywalności przestępstw rozbójniczych – 66,7% (w r.2008 75%). Wskaźnik dynamiki przestępstw rozbójniczych– 75% (odnotowano 3 zdarzenia do 4 w r.2008). Wskaźnik wykrywalności przestępstw narkotykowych – 100%. Wskaźnik dynamiki przestępstw narkotykowych – 250 % (odnotowano 5 zdarzeń do 2 w r.2008).

W zakresie obejmującym wszystkie przestępstwa o charakterze kryminalnym Komisariat Policji w Milanówku osiągnął wskaźnik wykrywalności na poziomie 79,6% i stanowi to najwyższą wykrywalność w garnizonie stołecznym policji. Wskaźnik dynamiki przestępstw o charakterze kryminalnym wyniósł w tym czasie 104 % przestępstw stwierdzonych (w roku 2009 odnotowano 52 zdarzenia, a w 2008 - 50). W zakresie obejmującym wszystkie przestępstwa przeciwko mieniu Komisariat Policji w Milanówku osiągnął wykrywalność na poziomie 82,3 %, co stanowi najwyższą wykrywalność w garnizonie stołecznym policji. W tym czasie wskaźnik dynamiki ww. zdarzeń wyniósł 162,2% przestępstw stwierdzonych (zaistniało 60 zdarzeń do 37 w roku 2008). W okresie od stycznia do maja 2009r. na terenie Milanówka odnotowano również dwie kradzieże pojazdów (w roku 2008 również 2) - w jednym przypadku skradziony pojazd odzyskano i zatrzymano sprawców czynu. Zatrzymano łącznie 29 nietrzeźwych kierujących pojazdami.

W okresie styczeń - maj 2009 strażnicy miejscy wykonując swe ustawowe obowiązki ujawnili lub ujęli: osób poszukiwanych – 1, nietrzeźwy kierowca - 1, odholowano - usunięto porzucony samochód osobowy – 2. Od maja 2007 r. w centrum miasta przy ul. Warszawskiej oraz Krakowskiej funkcjonują strefy płatnego parkowania. W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2009 r. wystawiono 114 wezwań dla kierowców uchylających się od wniesienia opłaty parkingowej, z czego: 21 kierowców ukarano mandatami karnymi na kwotę 630 zł, wobec 2 kierowców sporządzono Wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego II Wydział Karny,

85 kierowców pouczono, pozostałe sprawy są w toku załatwiania. W okresie I półrocza 2009 r. wpływy z tytułu opłat parkingowych na obu parkingach wyniosły 18.243,30 zł, a planowane wpływy na cały rok określono na kwotę 40.000 zł. Za inne wykroczenia drogowe wystawiono łącznie 124 wezwania, z czego: pouczono kierowców - 80, sporządzono Wnioski o ukaranie do Sądu Grodzkiego – wobec 8 osób, ukarano mandatami karnymi 22 kierowców na kwotę 2050 zł, pozostałe, niezakończone sprawy są w trakcie realizacji. W trakcie samodzielnych działań Straży Miejskiej: przeprowadzono interwencje, działań i kontroli 1250 (interwencje domowe – 131, interwencje uliczne – 807, interwencje sanitarno-porządkowe – 312); przyjęto zgłoszeń od mieszkańców – 1028; wylegitymowano - 726 osób; pouczono - 523 osób; sporządzono wniosków o ukaranie - 45 wobec 47 sprawców wykroczeń; ukarano mandatami karnymi - 138 osób na kwotę 13.350 zł (średnia jednego mandatu to ok. 97 zł).

Organizacje pozarządowe

- **parafie i zgromadzenia zakonne**

- Parafia św. Jadwigi Śląskiej w Milanówku,
- Parafia Matki Boskiej Bolesnej w Milanówku,
- Zgromadzenie Barnabitów,
- Zgromadzenie Sióstr Westiarek Jezusa,
- Zgromadzenie Zakonne Sług Jezusa,
- Zgromadzenie Zakonne S.S. Urszulanek Serca Jezusa Konającego.

- **stowarzyszenia rejestrowe**

- Milanowski Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Milanowskie Towarzystwo Edukacyjne,
- Oddział Ligii Ochrony Przyrody,
- Polska Unia Lokatorów,
- Stowarzyszenie "Kuźnia Milanowska",
- Stowarzyszenie Nasze Miasto,
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom Powiatu Grodzkiego,
- Stowarzyszenie Współpracy Lokalnych Mediów Informacyjnych,
- Światowy Związek Żołnierzy AK (Środowisko MIELIZNA, obwód BAŻANT),
- Towarzystwo Miłośników Milanówka,
- Towarzystwo Przyjaciół Integracyjnych Społecznych Szkół Podstawowych,
- Związek Harcerstwa Polskiego (Hufiec im. J. Kusocińskiego),
- Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych (oddział w Milanówku),

- **stowarzyszenia rejestrowe mające siedzibę poza Milanówkiem**

- Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej,
- Zarząd Koła Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Milanówku,

- **fundacje mające siedzibę w Milanówku :**

- Fundacja Dzieciątka Jezus,
- Fundacja Milanówek – Przyjazne Miasto,
- Fundacja Człowiek – Człowiekowi (Homo – Homini),

- **stowarzyszenia rejestrowe zwykle :**

- Klub Sportowy MILAN
- "Lepszy Milanówek",
- "Liga Milanowskich Rodzin",
- "Porozumienie Samorządowe Milanówek – Dziś i Jutro",
- "Stowarzyszenie Na Rzecz Miast – Ogrodów",
- Stowarzyszenie sportowe "MWEK TEAM",
- "Stowarzyszenie Dobroczynne",
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- Ochotnicza Straż Pożarna Mifam Milanówek,
- Stowarzyszenie Bibuła Milanowska,
- Stowarzyszenie Przyjazna Komunikacja.

Znaczna ilość zarejestrowanych organizacji pozarządowych potwierdza wysoką pozycję Miasta na mapie województwa w zakresie samoorganizacji społeczeństwa i budowy społeczeństwa obywatelskiego.

5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Miasto Milanówek znajduje się w systemie przyrodniczych terenów otwartych. Miasto prawie w całości zostało objęte Warszawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Wraz z terenami biologicznie czynnymi Brwinowa i Podkowy Leśnej, Milanówek tworzy ponadlokalny system przyrodniczy. Struktury biologicznie aktywne to m.in. zieleń wysoka, występująca w centrum miasta na wschód i na południowy wschód oraz na północ i na zachód od centrum w formie wartościowego starodrzewia, powierzchni leśnych i zadrzewionych. Podstawą i bazą do tworzenia lokalnych powiązań przyrodniczych są wody powierzchniowe, szczególnie rzeka Rokitnica i główne rowy melioracyjne (Grudowski i inne). Dość dobrze rozwinięty jest w mieście system regeneracji i wymiany powietrza. Niezabudowane przestrzenie miasta umożliwiają swobodny przepływ powietrza, sprzyjają jego szybkiej wymianie.

Ochrona przyrody i krajobrazu

Przyroda i krajobraz na terenie Milanówka chronione są poprzez formy ochrony przyrody wprowadzone przepisami lokalnymi i regionalnymi. W 1988 do wojewódzkiego rejestru zabytków pod nr 1319 wpisany został zespół urbanistyczno – krajobrazowy, obejmujący obszar przedwojennego Letniska. Na licznych posesjach Milanówka drzewostan ma charakter parkowo-leśny, najcenniejsze założenia leśne objęte zostały ochroną konserwatorską, przez stołecznego konserwatora zabytków. Są to pozostałości zieleni leśnej przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków (patrz str. 12) w tym wokół obiektów o wartościach historycznych.

Obszary zieleni o wartościach historycznych

L.P.	ADRES	OBIEKT
1	Charci Skok 2	Resztki parku
2	Długa 34	Resztki parku, aleja
3	Długa 26/Zawąska 6	Park z krzewami ozdobnymi
4	Fiderkiewicza 16	Trudno czytelne resztki parku
5	Głowackiego 23	Park z krzewami ozdobnymi
6	Górnoleśna 7	Resztki niewielkiego parku
7	Graniczna 14	Założenie parkowe
8	Graniczna 15	Założenie z lat 50-tych
9	Grudowska 11	Resztki parku
10	Kraśińskiego 24	Park
11	Kraśińskiego 61	Park plus las
12	Królewska 75	Park
13	Kościelna 1 / Skwer A. Bienia	Resztki parku
14	Królowej Jadwigi 26	Park
15	Letnicza 2a	Park
16	Letnicza 3	Park
17	Literacka 6	Park
18	Piłsudskiego 29	Resztki parku
19	Piasta 10	Park
20	Piasta 16	Park
21	Podgórna 6	Resztki parku, aleje, szpalery
22	Podgórna 12	Resztki parku

23	Podgórna 21	Resztki parku, las
24	Podgórna 23	Park
25	Podgórna 31	Resztki parku
26	Podgórna 36	Resztki parku
27	Prosta 7	Resztki ogrodu różanego
28	Sienkiewicza 9	Szpalery krzewów
29	Piotra Skargi 3	Resztki parku
30	Skośna 4	Park
31	Słowackiego 4a	Park
32	Słowackiego 8	Park
33	Sosnowa 11	Park
34	Wielki Kąt 11	Park
35	Wójtowska 4 i 6	Park, las
36	Zachodnia 22	Park

Podstawa: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Milanówka – 1997 r.

Rada Miasta Milanówka podjęła w 1992 i 1994 uchwały nr 101/XXXVII/92 i 18/IV/94 w sprawie ustanowienia na terenie Miasta Milanówka Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego. W § 2 uchwały zapisano: na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego wprowadza się zakaz pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew krzewów oraz wypalania liści na otwartej przestrzeni. Rada Miasta Milanówka Uchwałą nr 81/XXIII/95 z dnia 24 października 1995 r. przyjęła “Program działań Miasta Milanówka w zakresie ochrony i kształtowania środowiska na lata 1995 – 2010” obejmujący te dziedziny życia, które decydują o zachowaniu dotychczasowego leśnoparkowego charakteru miasta i jednocześnie na kształtowanie których wpływ bezpośredni ma samorząd terytorialny, zgodnie z kompetencjami przewidzianymi w prawie. Wszelkie kierunki działania na rzecz ochrony i kształtowania środowiska zdeterminowane są koniecznością ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych miasta przed dalszą degradacją i wynikają z przeprowadzonej oceny stanu środowiska, która w dalszej kolejności decyduje o hierarchii potrzeb i strategii postępowania.

Uchwalono następujące kierunki działania na rzecz ochrony i kształtowania środowiska w latach 1995 – 2010:

- kształtowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Milanówka,
- ochrona i kształtowanie zieleni,
- ochrona elementów przyrodniczych,
- ochrona gruntów leśnych,
- ochrona wód podziemnych i powierzchniowych,
- kształtowanie gospodarki wodnej, mała retencja,
- ochrona powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem i wibracjami,
- ochrona środowiska przed uciążliwymi obiektami produkcyjnymi i usługowymi,
- ochrona przed odpadami i kształtowanie gospodarki odpadami.

W granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na mocy Rozporządzenia Nr 117 Wojewody Mazowieckiego z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. Urzędowy Nr. 43 poz. 149, nowelizacja Dz. Urzędowy Nr. 93 poz. 911 z dnia 3 sierpnia 2000 r. Dz. Urzędowy z 2007 r., nr 42, poz. 870) w sprawie obszaru chronionego krajobrazu, znajduje się prawie cały obszar Miasta Milanówka z wyłączeniem zachodniego skrawka miasta, na którym znajdują się: Fabryka Narzędzi Chirurgicznych i Dentystycznych MIFAM S.A. i Jedwab Polski sp. z o.o.,

między ul. Warszawską, Brzozową, Dębową, Jesionową, Królewską, Nowowiejską, Książenicą, a linią odsuniętą o około 20 – 50 m od rzeki Rokitnicy.

Granica strefy ochrony urbanistycznej Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu pokrywa się z granicami strefy ochrony konserwatorskiej historycznego rdzenia Milanówka, obszar ten zawarty jest pomiędzy następującymi ulicami: Północną, Kościuszki, Podleśną, Wiejską, Warszawską, Podwiejską, Inżynierską, Królewską, Jesionową, Dębową, Brzozową, Warszawską, Stawy, Wojska Polskiego, Daleką.

Pomniki przyrody

Milanówek jako jedno z niewielu miast posiada liczne pomniki przyrody. Na powierzchni 1352 ha, jaką zajmuje miasto, jest aż 263 pomników przyrody (stan na dzień 01.06.2009r.), a wśród nich są 2 głazy narzutowe, 1 zegar słoneczny, stanowiący kolekcję 13 sztuk głazów narzutowych, 260 drzew: 130 dębów szypułkowych, 15 lip drobnolistnych, 3 sosny zwyczajne, 3 topole białe, 3 dęby czerwone, 1 wiąz pospolity, 1 klon jawor, 1 modrzew europejski, 1 tulipanowiec, 1 morwa, 1 topola włoska i 2 grusze polne. 4 aleje drzew pomnikowych w skład których wchodzi : 29 lip drobnolistnych, 36 klonów pospolitych, 14 kasztanowców zwyczajnych, 9 dębów szypułkowych „Fastigiata”, 10 topól włoskich. Cenne drzewa skoncentrowane są przede wszystkim w centrum miasta w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej, czyli najstarszej części miasta. Razem z zabytkowymi budynkami, starodrzew decyduje o dzisiejszych walorach Milanówka jako miasta atrakcyjnego do zamieszkania. Drzewa pomniki przyrody, co kilka lat poddaje się je zabiegom pielęgnacyjnym, tak aby w jak najlepszej kondycji zdrowotnej mogły być przekazane w spuściznie przyszłym pokoleniom. Znamienne jest to, że drzew pomnikowych w Milanówku przybywa i jest kolejna grupa "kandydatów" czekających na wciągnięcie na listę pomników przyrody. Również właściciele nieruchomości, w pobliżu, których usytuowane są drzewa szczególnie wartościowe, chętnie aprobują podjęcie kroków mających na celu uznanie tych drzew za pomniki przyrody. A należy zaznaczyć, że drzewa pomniki przyrody powodują ograniczenie w korzystaniu z nieruchomości, ponieważ posiadają strefę ochronną -w promieniu 15 m od pnia drzewa, gdzie zabronione jest wznoszenie jakichkolwiek obiektów budowlanych oraz prowadzenie prac ziemnych. Na terenie Milanówka występują także zespołowe formy ochrony przyrody:

- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony rozporządzeniem nr 117 Wojewody Mazowieckiego z dnia 29.08.1997 r. (Dz. Urzędowy Nr 43, poz. 149, nowelizacja w Dz. Urzędowym Nr 93, poz. 911 z 03.08.2000 r.);
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy ustanowiony uchwałą Rady Miasta Milanówka w 1992 r.;
- Użytek ekologiczny „Łęgi Na Skraju” ustanowiony uchwałą Rady Miasta Milanówka w 2004 r.;
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Turczynek” w Mieście – Ogrodzie Milanówku ustanowiony uchwałą Rady Miasta Milanówka w 2005 r.
- 38
- Wykaz drzew pomników przyrody na terenie Milanówka

Nr rejestru wg WKP lub Nr Dz. Urz. Woj. Mazow. *	Adres	Ilość sztuk	Rodzaj pomnika	Rodzaj i data dokumentu o objęciu ochroną prawną
132	Kościuszki 39	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie (Dz. Urz. PWRN w Warszawie Nr 10 z dnia 28.12.1956 r., poz. 64)
131	Kościuszki 45 Urząd Miejski	7	dęby szypułkowe	jw.
133	Kościelna 1	2	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 72 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie z dnia 21.XI.1956 r. (Dz. Urz. PWRN w Warszawie Nr 10 z dnia 28.12.1956 r., poz. 64)
134	Starodęby 8	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie (Dz. Urz. PWRN w Warszawie Nr 10 z dnia 28.12.1956 r., poz. 64)
135	Starodęby 15	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie (Dz. Urz. PWRN w Warszawie Nr 10 z 28.12.1956 r., poz. 64)
136	Mickiewicza 8 i 10	1 i 8	dęby szypułkowe	jw.
137	Kościuszki 47 (obecnie Mickiewicza 4 i Mickiewicza 6)	8 2	dęby szypułkowe	jw.
144	Kościuszki obok kościoła	3	dęby szypułkowe	Orzeczenie Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie (Dz. Urz. WRN w Warszawie Nr 3 z dnia 20.05.1958r., poz. 15)
169	Piłsudskiego 29	1	dąb szypułkowy, 6-pniowy, obecnie ma 3 pnie	Orzeczenie Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie (Dz. Urz. WRN w Warszawie Nr 2 z dnia 16.01.1964r., poz. 18)
357	Starodęby (róg ul. Mickiewicza)	7	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 203 z dnia 12.08. 1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
358	Dębowa (przy wjeździe na wiadukt)	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 204 z dnia 12.08. 1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
359	Warszawska 25	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 207 z dnia 12.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
360	Warszawska 17	1	dąb szypułkowy	jw.
361	Warszawska 15	1	dąb szypułkowy	jw.
362	Warszawska 14	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 208 z dnia 12.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
363	Warszawska 13	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 209 z dnia 12.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
364	Fiderkiewicza 12	1	dąb szypułkowy, 5-pniowy,	Orzeczenie Nr 210 z dnia 12.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)

			obecnie ma 3 pnie	
365	Piłsudskiego 33	1	dąb czerwony	Orzeczenie Nr 211 z dnia 12.08.1975 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977 r., poz. 6)
370	Mickiewicza 11	5	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 216 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
371	Królowej Jadwigi 1 Kościelna 4	1 1	dąb szypułkowy tulipanowiec amerykański	Orzeczenie Nr 217 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
372	Królowej Jadwigi 1	1	lipa drobnolistna	Orzeczenie Nr 218 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
373	Królowej Jadwigi 4a	2	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 219 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
374	Kościuszki 41	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 220 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
375	Podwiejska 20 (obecnie nr 5)	2	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 221 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
376	Długa 15	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 222 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
378	Kościelna 5	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 224 z dnia 23.08.1974 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977 r., poz. 6)
379	Kościelna 5a	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 225 z dnia 23.08.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 15.09.1976r., poz. 105)
430	Słowackiego 9	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 276 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
431	Krakowska (w pobliżu ul. Wielki Kąt)	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 277 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
432	Słowackiego 9a	10	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 278 z dnia 09.12.1975 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977 r., poz. 6)
433	Spacerowa 13	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 279 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
434	Zaciszna 10	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 280 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
435	Gospodarska (w pobliżu ul. Leśny Ślad)	1	topola biała	Orzeczenie Nr 281 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
437	Słowackiego 6	2	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 283 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
436	Literacka 7	3	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 282 z dnia 09.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
438	Dębowa 7	1	dąb	Orzeczenie Nr 284 z dnia 13.12.1976 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st.

			szypułkowy	Warszawy Nr 1 z dnia 31.01.1977r., poz. 6)
448	Brwinowska 1 (Turczynek)	2	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 294 z dnia 10.02.1977 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 3 z dnia 31.03.1977r., poz. 25)
698	Podgórna 12	1	sosna zwyczajna	Orzeczenie Nr 544 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
699	Letnicza (róg ul. Podgórnej)	1	sosna zwyczajna	Orzeczenie Nr 545 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
700	Piłsudskiego 9	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 546 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
701	Charci Skok 1	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 547 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
702	Krakowska 25	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 548 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
703	Okólna 21	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 550 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
704	Piłsudskiego 12	3	dęby szypułkowe	Orzeczenie Nr 550 z dnia 27.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
705	Graniczna 44	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 551 z dnia 29.11.1978 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 15 z dnia 26.12.1978r., poz. 81)
807	Krakowska 6	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Nr 653 z dnia 08.09.1980 r. Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 1 z dnia 30.01.1981r., poz. 4)
1042	Krzywa 6	1	dąb szypułkowy	Orzeczenie Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (Dz. Urz. RN m. st. Warszawy Nr 19 z dnia 19.12.1985 r., poz. 171)
8/96*	Kościuszki 116 (teren DWK)	1	wiąz pospolity	Rozporządzenie Wojewody Warszawskiego z dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Województwa Warszawskiego Nr 8, poz. 69)
8/96*	Wojska Polskiego (naprzeciwko nr 71)	1	dąb czerwony, 5-pniowy	Rozporządzenie Wojewody Warszawskiego z dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Województwa Warszawskiego Nr 8, poz. 69)
121/06*	Wojska Polskiego 49	1	dąb szypułkowy	Uchwała Nr 359/XXXI/06 Rady Miasta Milanówka z dnia 30.03.2006 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 121, poz. 3964)
8/96*	Kościuszki przy zbiegu z ulicami Kraśińskiego Sienkiewicza (skwer AK)	1	sosna zwyczajna, 2- pniowa	Rozporządzenie Wojewody Warszawskiego z dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Województwa Warszawskiego Nr 8, poz. 69)
121/06*	Mickiewicza 7	3	dęby szypułkowe	Uchwała Nr 359/XXXI/06 Rady Miasta Milanówka z dnia 30.03.2006 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 121, poz. 3964)
8/96*	Zachodnia (teren SUW)	1	dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Warszawskiego z dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Województwa Warszawskiego Nr 8, poz. 69)
8/96*	Starodęby 3	1	dąb szypułkowy	jw.
121/06*	Słowackiego 8	2	dąb szypułkowy	Uchwała Nr 359/XXXI/06 Rady Miasta Milanówka z dnia 30.03.2006 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 121, poz. 3964)

8/96*	Czubińska 19	1	dąb szypułkowy	Rozporządzenie Wojewody Warszawskiego z dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Województwa Warszawskiego Nr 8, poz. 69)
8/96*	Turczynek (teren bazy ZGKiM)	1	lipa drobnolistna, 2-pniowa	jw.
8/96*	Warszawska w pobliżu ul. Brzozowej	2	lipy drobnolistne	jw.
8/96*	Okólna 27	1	dąb szypułkowy	jw.
8/96*	Warszawska róg Piłsudskiego, w pobliżu ogrodzenia PKP	1	dąb szypułkowy	jw.
8/96*	Piłsudskiego 30	1	lipa drobnolistna	jw.
8/96*	Warszawska (przy Straży Miejskiej)	1	dąb szypułkowy	jw.
8/96*	Charci Skok 3	1	dąb szypułkowy	jw.
8/96*	Charci Skok 2a	1	dąb szypułkowy	jw.
8/96*	Dębowa 39	1	topola biała	jw.
8/96*	Fiderkiewicza 43	1	dąb szypułkowy	jw.
8/96*	Fiderkiewicza 43	1	topola biała	jw.
8/96*	Skośna 2a	1	lipa drobnolistna, 4-pniowa	jw.
8/96*	Piłsudskiego róg Krzywej	1	głaz narzutowy, gnejs	Rozporządzenie Wojewody Warszawskiego z dnia 29.02.1996 r. (Dz. Urz. Województwa Warszawskiego Nr 8, poz. 68)
8/96*	Podgórna 36	1	głaz narzutowy, granito-gnejs	jw.
300/04*	Orzeszkowej 2	1	dąb szypułkowy	Uchwała Nr 221/XX/04 Rady Miasta Milanówka z dnia 23.11.2004 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego nr 300, poz. 8339)
300/04*	Letnicza 10	1	dąb szypułkowy, 2-pniowy	jw.
300/04*	Letnicza 2	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Letnicza 2a (dz. wydzielona z nr 2)	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Mickiewicza 5	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Prosta 4a	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Graniczna 3a	1	klon jawor	jw.
300/04*	Kazimierzowska 52	1	lipa drobnolistna	jw.
300/04*	Kazimierzowska	1	dąb	jw.

	52		szypułkowy	
300/04*	Brwinowska przy posesji nr 7	2	lipy drobnolistne	jw.
300/04*	Brzozowa 1	1	morwa	jw.
300/04*	Kraśńskiego (dz. leśna na wys. ul. Grodeckiego)	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Kościuszki 100	1	topola włoska	jw.
300/04*	Wojska Polskiego 55	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Nadarzyńska, dz. nr ew. 11/2 w obr. 07-02	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Marszałkowska 11	1	lipa drobnolistna	jw.
300/04*	Podwiejska, dz. nr ew. 3 w obr. 06-09	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Wielki Kąt 7	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	Leśna (w dojeździe do posesji nr 5)	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	w ul. Krakowskiej na wysokości ul. Wielki Kąt	1	grusza polna	jw.
300/04*	w ul. Grudowskiej przy posesji nr 76	1	grusza polna	jw.
300/04*	w ul. Grudowskiej przy posesji nr 72	1	dąb szypułkowy	jw.
300/04*	ul. Kościelna	29szt.	Aleja lipowa	jw.
300/04*	ul. Rososzańska	14szt.	Aleja kasztanowa	jw.
300/04*	Krakowska 24	9szt.	Aleja dębów włoskich	jw.
109/05*	ul. Brwinowska 1	5	lipy drobnolistne	Uchwała Nr 255/XXIII/05 Rady Miasta Milanówka z dnia 15.03.2005 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego nr 109, poz. 3112)
121/06*	w ul. Szkolnej (dz. nr ew. 11, obr. 06-13) przy Zespole Szkół Gminnych nr 1	1	dąb czerwony	Uchwała Nr 359/XXXI/06 Rady Miasta Milanówka z dnia 30.03.2006 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 121, poz. 3964)
121/06*	na terenie posesji nr 9 przy ul. Wojska Polskiego	1	dąb szypułkowy	jw.
121/06*	na terenie posesji nr 5 przy ul. Słowackiego	1	dąb szypułkowy	jw.
121/06*	na terenie posesji nr 28 przy ul.	1	modrzew europejski	jw.

	Literackiej			
121/06*	na terenie posesji nr 7a przy ul. Okólnej	2	dęby szypułkowe	jw.
121/06*	na terenie posesji nr 6a przy ul. Grabowej	1	dąb szypułkowy	jw.
121/06*	na terenie posesji nr 11 przy ul. Warszawskiej	1	dąb szypułkowy	jw.
121/06*	na terenie posesji nr 127 przy ul. Królewskiej (dz. nr ew. 65, obr. 06-20)	3	wierzby: biała, krucha i płacząca	jw.
148/06*	na terenie amfiteatru przy ul. Krótkiej (dz. nr ew. 157, obr. 06-04)	1	„Kamienny krąg” – zegar słoneczny, stanowiący kolekcję złożoną z 13 szt. gładów narzutowych	Uchwała Nr 382/XXXIII/06 Rady Miasta Milanówka z dnia 13.06.2006 r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 148, poz. 4918)
15/2009*	ul. Krasińskiego	36szt.	Aleja klonowa	Uchwała Nr 230/XXII/08 Rady Miasta Milanówka z dnia 18.12.2008r. (Dz. Urz. Województwa Mazowieckiego nr 15, poz. 2344)

Wody podziemne i powierzchniowe

Stan wód podziemnych I poziomu wodonośnego jest naruszony pod względem jakościowym i ilościowym z powodu nieuregulowanej gospodarki ściekowej na posesjach, sprowadzającej się do zrzutu nienależycie oczyszczonych ścieków z nieszczelnych podziemnych zbiorników bezodpływowych prosto do gruntu i wód podziemnych, jak również z powodu obniżenia się zwierciadła wód gruntowych w ostatnich kilkunastu latach. Wody powierzchniowe na terenie Milanówka to przede wszystkim rzeka Rokitnica, która płynie przez Milanówek na odcinku granicznym z Grodziskiem Mazowieckim oraz liczne rowy melioracyjne i stawy. Wody Rokitnicy prowadzą wody III klasy czystości. Jest to zmienne w czasie. Zanieczyszczenia te powodują zrzuty ścieków poza terenem Milanówka, głównie w górnym jej biegu na terenie Gminy Grodzisk Mazowiecki. Na terenie Milanówka znajdują się 2 znaczące ciekły okresowe o funkcjach odwadniających: Rów Grudowski i rów R-4. Na terenie Milanówka znajduje się również 7 zbiorników wód powierzchniowych stojących, tj. oczek wodnych – przy ulicy Królewskiej róg Turczynek, przy ul. Cichej 8, przy ul. Żabie Oczko 8, przy ul. Warszawskiej 1, przy ul. Kościuszki 112, przy ul. Kościuszki 116 oraz przy ul. Rososzańskej (dz. ew. nr 4 obr. 06-10), w których woda utrzymuje się przez cały rok. Stan ich utrzymania jest przeważnie niezadowolający. Są zamulone i zarośnięte.

Ochrona powietrza

Powietrze atmosferyczne oprócz wód powierzchniowych jest najbardziej wrażliwym na zanieczyszczenia komponentem środowiska, a jednocześnie bezpośrednio decydującym o warunkach życia człowieka, zwierząt i roślin. Powiązania zewnętrzne i uwarunkowania ponadlokalne w dziedzinie zanieczyszczeń i uciążliwości środowiska odnoszą się m.in. do zanieczyszczenia powietrza. Z wyników badań Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska

wynika, że najważniejszym źródłem powodującym przekroczenia norm zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym jest komunikacja. Stacjonarne źródła zanieczyszczeń na terenie miasta i na terenach sąsiednich nie mają wpływu na stan sanitarny atmosfery. Wszystkie posiadają decyzję o dopuszczalnej emisji i wyniki kontrolne nie wskazują na jej przekroczenia. Politechnika Poznańska Instytut Inżynierii Środowiska na zlecenie Miasta Milanówka przeprowadziła ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza wokół Grupowej Oczyszczalni Ścieków i Kompostowni Odpadów w Grodzisku Mazowieckim w okresie od 20.11.2001 r. do 17.01.2003 r. Na podstawie badań stwierdzono m.in., że: w bezpośrednim sąsiedztwie komór napowietrzania ścieków powietrze było zawsze bardzo silnie zanieczyszczone pod względem wszystkich badanych grup bakterii i grzybów mikroskopowych, w promieniu do 500-550 m stwierdzono również okresowe średnie zanieczyszczenie powietrza. W 2006 r. Instytut Ochrony Środowiska, Zakład Technologii Ścieków i Biologii Sanitarnej w 2006 r. na zlecenie Miasta Milanówka wykonał Ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza oraz emisji odorów w otoczeniu Grupowej oczyszczalni Ścieków i Kompostowni Odpadów w Grodzisku Mazowieckim. W celu zmniejszenia uciążliwości zapachowej Grupowa Oczyszczalnia ścieków w Grodzisku Mazowieckim jest obecnie modernizowana w oparciu o pomoc finansową Unii Europejskiej w ramach Funduszu spójności.

W zakresie uciążliwości z uwagi na emisję ponadnormatywnych natężeń hałasu i wibracji, prócz źródeł związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, zagrożenie dla środowiska istnieje ze strony głównych ciągów komunikacji samochodowej oraz komunikacji kolejowej. Na oddziaływanie ponadnormatywnych natężeń hałasu i wibracji narażone są szczególnie tereny przylegające bezpośrednio do ciągów komunikacyjnych, co potwierdzają badania przeprowadzone na terenie Milanówka przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska. Na terenie Milanówka nie zanotowano dotychczas źródeł ponadnormatywnego promieniowania niejonizującego, mającego bezpośredni ujemny wpływ na siedliska ludzkie. Porównano emisję zanieczyszczeń pyłowych innych powiatów. Emisja Powiatu Grodzkiego jest na jednym z najniższych poziomów wśród sąsiednich powiatów i wynosiła w 2001 roku 5 ton.

Ochrona przed hałasem

W zakresie uciążliwości z uwagi na emisję ponadnormatywnych natężeń hałasu i wibracji, prócz źródeł związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, zagrożenie dla środowiska istnieje ze strony głównych ciągów komunikacji samochodowej oraz komunikacji kolejowej. Na oddziaływanie ponadnormatywnych natężeń hałasu i wibracji narażone są szczególnie tereny przylegające bezpośrednio do ciągów komunikacyjnych, co potwierdzają badania przeprowadzone na terenie Milanówka przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska. Na terenie Milanówka nie zanotowano dotychczas źródeł ponadnormatywnego promieniowania niejonizującego, mającego bezpośredni ujemny wpływ na siedliska ludzkie.

6. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

Struktura działalności gospodarczej

Dział gospodarki i usług	Liczba przedsiębiorców zarejestrowanych	Struktura (%)
handel	624	29,5
produkcja	243	11,5
usługi	1 099	51,9
gastronomia	22	1
transport	129	6,1
ogółem wg rejestru gminy	2 117	100

dział gospodarki i usług	liczba przedsiębiorców zarejestrowanych	struktura (%)
handel	704	32
produkcja	326	15
usługi	1013	46
gastronomia	57	2,7
transport	118	5
ogółem	2128	100

Urząd Miasta Milanówka, 16.11.2009 r.

Powyższe zestawienie pokazuje, iż struktury przedsiębiorców w Milanówku w roku 2005i w roku 2009 są bardzo podobne. Charakteryzują się wysokim udziałem firm usługowych (ok. połowy zarejestrowanych) w stosunku do firm pozostałych. Należy natomiast być ostrożnym w wyciąganiu jednoznacznych wniosków na bazie statystyki rejestru działalności gospodarczej, prowadzonej w Urzędzie Miasta, gdyż jest ona obarczona błędem niedokładności, spowodowanym zgłaszaniem przez rejestrującego kilku dziedzin działalności, często bardzo różnych.

Główne czynniki wpływające na funkcje gospodarcze Miasta:

- możliwość rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, produkcji nieuciążliwej dla środowiska oraz usług i handlu,
- korzystne położenie komunikacyjne i geograficzne,
- rozbudowa infrastruktury (kanalizacja),
- dostosowanie kierunków kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Gospodarstwa domowe

W celu zapoznania się z analizą sytuacji ekonomicznej milanowskich gospodarstw domowych, odsyłamy (by nie powielać informacji zawartych w innych dokumentach) do opracowania „Analiza potencjału rozwojowego Miasta Milanówka”. Znajdują się tam dane dotyczące aktywności ekonomicznej mieszkańców, w tym wskaźniki dochodowości i jej struktura oraz dane porównawcze gmin sąsiednich i Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego.

Bezrobocie i rynek pracy

Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia w Milanówku w latach 1999 – 2005

Stan średnioroczny	Liczba bezrobotnych ogółem	Stopa bezrobocia w %
1999 r.	406	4,6
2000 r.	438	4,9
2001 r.	565	6,3
2002 r.	618 (w tym 308 zarejestrowanych po raz pierwszy)	6,7
2003 r.	646	6,4
2004 r.	653	6,5
30.09.2005 r.	546	x

Urząd Miejski w Milanówku – październik 2005 r., Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Mazowieckim – grudzień 2005 r.

Według informacji PUP w Grodzisku Mazowieckim liczba osób bezrobotnych w Milanówku wynosiła: na dzień 31.12.2008 – 185, a na 31.03.2009 r. - 250. Zdecydowana większość bezrobotnych to osoby bez prawa do zasiłku.

Mieszkańcy Milanówka, pracujący na terenie Miasta, utrzymują się przede wszystkim z pracy w handlu i usługach oraz w budownictwie, natomiast duża część znajduje zatrudnienie poza terenem miasta. Największe bezrobocie występuje w przedziale wiekowym 18 – 24 lata i dotyczy absolwentów szkół średnich i ludzi młodych, którzy nie podjęli jeszcze żadnej pracy.

7. WARUNKI AGROPRZYRODNICZE I GLEBOWE

Warunki klimatyczne

Klimat obszaru Milanówka wg Narodowego Atlasu Polski zaliczany jest do Mazowiecko – Podlaskiego regionu klimatycznego. Charakterystyka klimatyczna według średnich wieloletnich przedstawia się następująco:

- temperatury powietrza od – 2,4 st. C w styczniu do 18,3 st. C w lipcu,
- średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,9 st. C,
- czas trwania zimy – 93 dni,
- początek okresu wegetacyjnego – 1-3 kwiecień,
- koniec okresu wegetacyjnego – 4-5 listopad,
- czas trwania lata – 100 dni,
- liczba dni pogodnych – 57 dni,
- liczba dni pochmurnych – 120 dni,
- opady roczne – 535 mm,
- liczba dni z szatą śnieżną – 80 dni; okres wegetacji trwa 215 dni;
- najmniejsze opady występują w marcu – ok. 30 mm, a największe w lipcu – ok. 80 mm;
- wiatrami panującymi są wiatry zachodnie ze znacznym udziałem wiatrów północno – zachodnich, a w okresie wiosennym, ciepłych, wysuszających wiatrów południowo – wschodnich;
- obszar miasta charakteryzuje się korzystnymi warunkami termicznymi - grunty dość szybko wygrzewają się, z uwagi na dobre przewietrzanie przeważnie nie zalegają tutaj mgły i nie stagnuje chłodne powietrze;
- warunki topoklimatyczne większości terenów miasta nie odbiegają od klimatu regionu.

Warunki glebowe

Obszar Milanówka charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem rodzaju i jakości gleb, przy czym daje się wyróżnić dwa zasadniczo odmienne rejony:

- rejon południowy, większy obszarowo, na którym występują gleby klas niechronionych V-tej i VI-tej. Gleby chronione występują sporadycznie na małych obszarach, również użytki zielone (łąki i pastwiska) są tu słabe i bardzo słabe,
- rejon północny o wysokiej przydatności dla rolnictwa, na którym zdecydowanie przeważają gleby chronione wysokich klas bonitacyjnych IIIa i IIIb, również użytki zielone charakteryzują się tu wyższą jakością, a łąki i pastwiska są na ogół klasy IV-tej, tylko w dolinie Rokitnicy występują łąki klasy III-ej.

Podstawowym użytkownikiem terenów rolnych na obszarze Miasta Milanówka jest gospodarka indywidualna, w której skład nominalnie wchodzi 90 gospodarstw. Na terenie Milanówka występuje głównie uprawy roślinne o wszechstronnym ukierunkowaniu z tendencją do rozwoju warzywnictwa (faktycznie produkcją rolną zajmuje się obecnie 5 gospodarstw). Brak jest produkcji przetwarzającej podstawowe produkty. Rolnictwo posiada dobre warunki glebowe, nie do końca wykorzystane, z uwagi na niemożność stosowania efektywnych technologii produkcji (rozdrobienie). Na terenie Milanówka nie ma żadnych punktów świadczących usługi dla rolnictwa. Pomimo dobrych warunków glebowych i ekonomicznych (bliski wielki rynek zbytu), rolnictwo odznacza się niską intensywnością produkcji, szczególnie bardzo niską intensywnością produkcji zwierzęcej. Produkcja rolna pozostaje stale zmniejszającą się orientacją działalności gospodarczej.

8. TURYSTYKA I REKREACJA

Dziedzictwo kulturowe, bogata historia, szczególne walory przyrodnicze, korzystny mikroklimat oraz usytuowanie Milanówka w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych, stanowią pomyślne warunki do rozwoju wszelkich form wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców okolicznych miast.

Uwarunkowania rozwoju turystyki na obszarze Miasta Milanówka:

- walory historyczne, krajobrazowe i przyrodnicze,
- liczne zabytki,
- opisane szlaki piesze,
- interesujące tereny pod zabudowę rekreacyjną,
- położenie blisko Warszawy
- zapotrzebowanie na miejsca noclegowe i punkty gastronomiczne.

Baza turystyczna

W Milanówku obecnie jest jeden obiekt hotelowy: Willa Borówka Hotel & Restauracja, ul. Królowej Jadwigi 5, 05-822 Milanówek (5 pokoi hotelowych oraz 2 sale konferencyjne).

Województwo mazowieckie w latach 2005 - 2007

Baza noclegowa	2005	2006	2007
Obiekty noclegowe	332	331	320
Miejsca noclegowe	35 818	36 843	37 040
Korzystający z noclegów	2 162 082	2 320 274	2 497 898

Źródło: GUS; opracowanie: Instytut Turystyki

Według powyższego zestawienia w latach 2005 i 2007 stopniowo maleje ilość obiektów noclegowych na terenie Województwa Mazowieckiego, przy jednoczesnym wzroście liczby miejsc noclegowych i korzystających z noclegów.

Zasoby bazy noclegowej w powiecie grodziskim w woj. mazowieckim

Rodzaj obiektu	2005		2006		2007	
	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych
Wszystkie obiekty	3	81	3	81	4	173
Hotele *	1	32	1	32	2	124
Inne hotele	1	40	1	40	1	40
Inne niesklasyfikowane	1	9	1	9	1	9

Źródło: GUS; opracowanie: Instytut Turystyki

Atrakcje turystyczne

- Zespół urbanistyczno-krajobrazowy Miasta Milanówka, wpisany do rejestru zabytków,
- obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską, w tym wpisanych do rejestru zabytków,
- galerie i pracownie artystyczne,
- stadniny konne,
- liczne pomniki przyrody

Trasy turystyczne

- **Milanówek – „Mały Londyn”**

Pierwszy w ramach projektu turystycznego „*Milanówek w Jeden Dzień*” szlak pieszy, którego symboliczne otwarcie nastąpiło 6 czerwca 2009 r., podczas Festiwalu Otwarte Ogrody. Spacerując „śladami II wojny światowej po Milanówku” i wczytując się w informacje zawarte w przewodniku oraz na tablicach, możemy poznać historię milanowian, którzy działali i poświęcali swoje życie w okresie wojennym na terenie Miasta. Na trasie, która liczy w sumie ponad 17 km (południowa część miasta – trasa A – ponad 5 km, północna część miasta – trasa B – ponad 12 km) oznakowano 43 punkty, które związane są z „Małym Londynem”. Bardziej rozbudowane informacje oraz inne miejsca pamięci związane z tym tematem umieszczone zostały na stronie internetowej Miasta www.milanówek.pl w zakładce „*Milanówek w Jeden Dzień*”. Rozszerzona trasa liczy ponad 22 km i zawiera 63 punkty warte odwiedzenia.

W następnych latach planowane jest utworzenie kolejnych szlaków: *Willowy Szlak – style historyczne w willach milanowskich*. (Szlak prezentujący różnorodne style architektoniczne zabytkowych willi, ich walory oraz kompozycje wraz z otaczającym krajobrazem miasta – ogrodu.); *Śladami sławnych mieszkańców Milanówka* (szlak prezentujący najślynniejszych mieszkańców Milanówka, wybitnych twórców kultury i nauki, polityków, którzy mieszkali w willach przedstawionych na szlaku); *Wille drewniane w architekturze Milanówka* - szlak prezentujący najpiękniejsze zachowane wille drewniane; *Szlak przyrodniczy* -prezentujący najciekawsze obiekty i pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Milanówka, które tworzą niepowtarzalny krajobraz miasta-ogrodu.

- **“Spacer po Milanówku” (część 1, 2, 3)**

aut. Helena Wesołowska, wyd. Towarzystwo Miłośników Milanówka. Autorka proponuje między innymi trasy piesze: trasa nr 1 prowadzi ulicami: Kościelną – Słowackiego – Krakowską – Wielki Kąt – Spacerową – Słowackiego – Starodęby – Mickiewicza – Kościuszki – Krakowską. Na trasie spaceru znajduje się największe skupisko pomników przyrody, wille wpisane do rejestru zabytków (budynek MOK, Teatru Letniego, willa Borówka, Irusia, Zacisze, Kresy, Maria, Polanka, Boży Dar, Wisienka Hygiea, Bożena, Romin, Dworek Dęby, Matulinek, Emanów, Modbolsal, Narcyz), a także pozostające pod opieką konserwatora; trasa nr 2 prowadzi od stacji PKP ulicami: Warszawską – Grudowską – Fiderkiewicza – Charci Skok – Graniczną – Zawąską – Królewską – Szkolną – Głowackiego – Marszałkowską – Królewską do Piłsudskiego – Graniczną – Krótką – Leśną – Krzywą – Przeskok – stacja PKP; trasa nr 3 prowadzi ulicami: Krakowską przy stacji PKP – Dworcową – Piasta – Literacką – Kościuszki – Sienkiewicza – Podgórną – Piasta – Zaciszną – Wójtowską – Kaprys – Krakowską – stacja PKP.

- **ścieżka rowerowa** o łącznej długości 2,8 km; biegnąca wzdłuż ul. Królewskiej do Grodziska Mazowieckiego.

9. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU

Wyszczególnienie	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Dochody budżetowe w tys. zł	16 222,4	18 330,1	18 446,8	20 656,9	22 263,4	22 514,3	27 684,8	29 780,5	36 954,2	43 428,0	45 063,3
Dochody na 1 mieszkańca w gminie w zł	1 089	1 231	1 238	1 383	1 467	1 465	1 787	1 967	2 341	2 742	2 942
Średnie dochody na 1 mieszkańca wszystkich gmin w kraju w zł	790	1 191	1 272	1 258	1 350	1 424	1 592	x	x	x	x

O możliwości realizacji zadań samorządów decyduje wysokość uzyskiwanych dochodów budżetowych. Porównywalny obraz w tym zakresie zapewnia zestawienie poziomu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Średnia wielkość dochodów budżetowych na jednego mieszkańca kształtuje się powyżej średniej w skali kraju, co świadczy o dużych możliwościach rozwoju gminy.

Wyszczególnienie		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005	
		w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Lp.	Dochody ogółem, w tym :	16 222,4	100%	18 330,1	100%	18 446,8	100%	20 656,9	100%	22 263,4	100%	22 514,3	100%	27 684,8	100%	29 780,5	100%
1	dochody własne w tym:	10 206,1	62,9%	12 591,3	69%	12 183,7	66%	13 941,8	67%	14 938,4	67%	15 363,2	68%	20 681,6	75%	22 054,3	74%
1a	wpływy z podatków i opłat	3 755,2		4 517,7		4 598,7		5 156,8		5 368,5		5 046,9		6 122,1		5 872,7	
1b	dochody z majątku miasta	380,4		1 036,0		1 311,2		719,1		1 093,0		883,7		568,1		1 038,1	
1c	Udziały w podatkach	5 400,6		6 460,4		5 561,5		6 515,8		7 214,7		8 241,6		12 402,9		13 375,7	

	stanowiących dochody budżetu państwa																
1d	pozostałe dochody własne	669,6		577,2		712,3		1 550,1		1 262,2		1 191,0		1 588,5		1 767,8	
1e	Dochody własne w % (rok o roku)	100%		123,40%		99,50%		113%		107,8%		102,8%		134,6%		106,6%	
1f	Inflacja średnio roczna (dane GUS)	11,8%		7,3%		10,1%		5,5%		1,9%		0,8%		3,5%		2,1%	
2	subwencja ogólna	3 994,2	24%	4 250,6	23%	4 612,4	25%	5 303,7	26%	5 575,6	25%	1 349,0	6%	2 032,4	7%	5 009,6	17%
3	dotacje celowe	2 072,1	13%	1 488,2	8%	1 650,7	9%	1 411,4	7%	1 749,4	8%	5 802,1	26%	4 970,8	18%	2 716,6	9%
Lp.	Wyszczególnienie	2006				2007				2008							
		w tys. zł		w %		w tys. zł		w %		w tys. zł		w %					
	Dochody ogółem, w tym :	36 954,2		100%		43 428,0		100%		45 063,3		100%					
1	dochody własne	27 555,4		75%		33 529,1		77%		35 072,6		78%					
2	subwencja ogólna	5 677,9		15%		5 866,0		14%		6 307,7		14%					
3	dotacje celowe	3 720,9		10%		4 032,9		9%		3 683,0		8%					

W strukturze dochodów budżetowych wysoki jest udział dochodów własnych Miasta.

Struktura wydatków budżetowych w latach 1998 – 2008

Wyszczególnienie	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
WYDATKI OGÓLEM (1+2)	16 156,3	100,0%	20 482,7	100,0%	19 624,9	100,0%	20 838,9	100,0%	22 957,4	100,0%	23 890,4	100,0%	27 248,4	100,0%	32 894,6	100,0%
<i>1. Wydatki bieżące, w tym :</i>	<i>11 864,0</i>	<i>73,4%</i>	<i>14 573,0</i>	<i>71,1%</i>	<i>15 663,2</i>	<i>79,8%</i>	<i>16 704,6</i>	<i>80,2%</i>	<i>19 214,9</i>	<i>83,7%</i>	<i>18 960,2</i>	<i>79,4%</i>	<i>21 639,4</i>	<i>79,4%</i>	<i>25 276,5</i>	<i>76,8%</i>
wynagrodzenia i pochodne	4 772,6	40,2%	6 057,7	41,6%	6 910,3	44,1%	7 630,0	45,7%	7 996,6	41,6%	8 869,8	46,8%	9 601,1	44,4%	10 647,7	42,1%
dotacje	2 100,5	17,7%	1 742,6	12,0%	1 651,3	10,5%	2 044,0	12,2%	1 629,3	8,5%	1 970,3	10,4%	2 587,5	12,0%	2 881,1	11,4%
wydatki na obsługę długu	39,3	0,3%	149,3	1,0%	582,0	3,7%	544,0	3,3%	318,5	1,7%	261,1	1,4%	226,5	1,0%	363,1	1,4%
pozostałe wydatki bieżące	4 951,6	41,7%	6 623,4	45,4%	6 519,6	41,6%	6 486,6	38,8%	9 270,5	48,2%	7 859,0	41,4%	9 224,3	42,6%	11 384,6	45,0%
<i>2. Wydatki inwestycyjne</i>	<i>4 292,3</i>	<i>26,6%</i>	<i>5 909,7</i>	<i>28,9%</i>	<i>3 961,7</i>	<i>20,2%</i>	<i>4 134,3</i>	<i>19,8%</i>	<i>3 742,5</i>	<i>16,3%</i>	<i>4 930,2</i>	<i>20,6%</i>	<i>5 609,0</i>	<i>20,6%</i>	<i>7 618,1</i>	<i>23,2%</i>

W analizowanych latach 1998 – 2005 następował wzrost dochodów własnych. Poważnym źródłem dochodów własnych były uzyskiwane z budżetu państwa udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych. Znaczna i rosnąca część dochodów własnych pochodzi z podatków i opłat samorządowych. W latach 1998 –2008 w strukturze wydatków nastąpił wzrost wydatków inwestycyjnych. W latach 1998 –2008 zwiększył się udział wydatków bieżących ponoszonych na realizację zadań obligatoryjnych. Natomiast od 2003 r., pomimo wydatków bieżących, ulega zmniejszeniu. Ponad 40% tych wydatków stanowiły wynagrodzenia i pochodne, udział wydatków na dotacje uległ obniżeniu z 17,7% w 1998 r. do r.

Kształtowanie się wydatków inwestycyjnych w latach 1998 – 2005

Lata	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Wydatki inwestycyjne w tys. zł	4292,3	5909,7	3961,7	4134,3	3742,5	4930,20	5609,0	7618,1	10874,4	14972,1	14702,9
Wydatki inwestycyjne jako % dochodów własnych	42,0	46,9	32,5	29,7	25,1	32,1	27,1	34,5	39,5	44,6	41,9

W analizowanym okresie 1998 –2008 następował nieznaczny spadek poziomu wydatków inwestycyjnych do 2002 r.

L.p.	Wyszczególnienie	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005	
		w tys. zł	w%	w tys. zł	w%	w tys. zł	w%	w tys. zł	w%	w tys. zł	w%	w tys. zł	w%	w tys. zł	w%	w tys. zł	w%
	Wydatki ogółem:	16 156,3	100%	20 482,7	100%	19 624,9	100%	20 839,9	100%	21 957,4	100%	23 890,4	100%	27 248,5	100%	32 894,6	100%
1.	600 – Transport i łączność			896,6	4%	977,2	5%	1 239,8	6%	1 039,2	5%	1 525,0	6%	3 087,8	11%	3 661,4	11%
2.	700 – Gospodarka mieszkaniowa	2 020,1	13%	3 412,7	17%	1 728,6	9%	846,7	4%	958,9	4%	1 278,7	5%	1 376,3	5%	2 042,7	6%
3.	750 - Administracja Publiczna	2 682,4	17%	2 974,2	15%	3 167,9	16%	2 993,5	14%	3 065,3	14%	3 298,3	14%	3 381,1	12%	4 007,3	12%
4.	754 – Bezpieczeństwo publiczne	7,0	0%	46,4	0%	19,3	0%	755,8	4%	927,4	4%	815,0	3%	946,4	3%	1 038,2	3%
5.	801 - Oświata i wychowanie	4 261,4	26%	5 849,8	29%	5 992,3	31%	5 542,0	27%	6 003,9	27%	6 330,3	26%	8 720,2	32%	9 810,8	30%

6.	854 - Edukacyjna opieka wychowawcza							1 358,2	7%	1 543,6	7%	1 677,2	7%	191,9	1%	303,3	1%
7.	851 - Ochrona zdrowia	256,0	2%	266,3	1%	243,9	1%	280,8	1%	321,9	1%	275,9	1%	295,6	1%	357,3	1%
8.	852 - Opieka społeczna	1 851,1	11%	1 993,4	10%	1 856,5	9%	1 955,8	9%	2 229,6	10%	2 349,7	10%	3 595,5	13%	4 332,3	13%
9.	900 - Gospodarka komunalna							3 189,7	15%	3 164,5	14%	4 499,0	19%	3 366,3	12%	4 097,7	12%
10.	400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną gaz i wodę	4 252,2	26%	4 076,0	20%	4 072,6	21%	401,3	2%	512,0	2%	490,7	2%	557,8	2%	349,0	1%
11.	921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	473,2	3%	536,4	3%	693,9	4%	700,6	3%	725,5	3%	790,4	3%	1 010,7	4%	1 005,8	3%
12.	926 - Kultura fizyczna i sport	80,9	1%	112,9	1%			1 020,8	5%	992,1	5%	142,9	1%	302,7	1%	1 149,5	3%
13.	Pozostałe działy	272,0	2%	318,0	2%	872,7	4%	554,9	3%	473,3	2%	416,2	2%	416,2	2%	739,3	2%
L.p.	Wyszczególnienie	2006					2007					2008					
		w tys. zł		w%			w tys. zł		w%			w tys. zł		w%			
	Wydatki ogółem:	38692,4		100,0%		45804,5		100%		49458,1		100%					
1.	600 - Transport i Łączność	4760,4		12,3%		5064,9		11,1		4838,3		9,8					
2.	700 - Gospodarka mieszkaniowa	1881,1		4,9%		2255,5		4,9		3921,9		7,93					
3.	750- Administracja publiczna	4180,8		10,8%		6472,2		14,1		5648,8		11,4					
4.	754 - Bezpieczeństwo publiczne	1194,5		3,1%		1238,9		2,7		1466,3		3,0					
5.	801 - Oświata i wychowanie	10954,4		28,3%		12752,6		27,8		14058,9		28,4					
6.	854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	340,8		0,9%		469,8		1,0		496,1		1,0					
7.	851 - Ochrona zdrowia	346,8		0,9%		301,2		0,7		314,4		0,6					
8.	852 - Opieka społeczna	5124,1		13,2%		5261,1		11,5		5575,3		11,3					

9.	900 - Gospodarka komunalna	4734,1	12,2%	5496,3	12,0	5900,5	11,9
10.	400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną gaz i wodę	345,7	0,9%	527,4	1,2	682,2	1,4
11.	921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1317,8	3,4%	2317,1	5,1	3482,7	7,0
12.	926 - Kultura fizyczna i sport	2877,7	7,4%	2813,5	6,1	1606,3	3,3
13.	Pozostałe działy	634,2	1,7%	834,0	1,8	1466,4	3,0

Stan zadłużenia na 31 grudnia z tytułu pożyczek i kredytów długoterminowych oraz wydatków poniesionych na obsługę zadłużenia w latach 2002 –2008 .

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Stan zadłużenia z tytułu pożyczek i kredytów długoterminowych	4270,9	4151,8	6232,1	7953,1	10415,9	14958,2
Splaty rat kredytów i pożyczek wraz z odsetkami, w tym:	1313,7	1825,7	1308,3	1768,7	2382,6	2936,9
splaty rat kredytów i pożyczek	1052,6	1599,2	1006,2	1557,1	2066,5	2460,8
splaty odsetek wraz z obsługą długu	261,1	226,5	302,1	211,6	316,1	476,1
Zadłużenie Gminy -max. 60%	19,0	15,0	20,8	21,5	24,0	33,2
Obsługa Kredytów i pożyczek -max. 15%	5,8	6,6	4,4			

Wzrost zadłużenia od 1999 r. wynika z podjęcia ważnych dla Miasta inwestycji i zaciągania na ich realizację preferencyjnych pożyczek i kredytów inwestycyjnych. Ze względów bezpieczeństwa finansowego, łączna spłata rat kredytów i pożyczek wraz z odsetkami nie może przekroczyć 15% w relacji do planowanych dochodów. Także ustawowo wyznaczonym limitem, który ma służyć zapewnieniu bezpieczeństwa finansowego, jest stosunek zadłużenia, który w końcu roku nie może przekroczyć 60% zrealizowanych dochodów.

III. STRATEGIA NA LATA 2004 – 2020

1. GŁÓWNE CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA ROZWÓJ MIASTA I ANALIZA SWOT

Najważniejszym **atutem** Milanówka jest unikalne połączenie terenów zielonych, w tym także leśnych, z zabytkową zabudową willową, tworzących zespół urbanistyczno-krajobrazowy wpisany do rejestru zabytków. Pozostała część Miasta (poza strefą ochrony konserwatorskiej) ma również walory przyrodniczo-krajobrazowe, które decydują o atrakcyjności Milanówka jako miejsca do mieszkania i twórczej aktywności artystycznej, intelektualnej, biznesowej

Głównymi **słabościami** Milanówka są: uciążliwe przecięci Miasta szosą Warszawa-Żyrardów (brak obwodnicy), zły stan dróg, niedostateczny rozwój infrastruktury sanitarnej, a także zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych i postępujące zmniejszanie terenów zadrzewionych, słabe połączenie ze stolicą – korki, brak SKM, brak spójności elementów tzw. małej architektury przestrzeni publicznych (ławki, kosze, latarnie, barierki ochronne oraz szpecące reklamy, kłójące się z charakterem Miasta, niespójne architektonicznie, zaniedbane śródmieście, brak rynku – głównego miejsca publicznego, służącego gromadzeniu się mieszkańców, brak obiektu kultury spełniającego normy nowoczesnej sali widowiskowej i prowadzenia warsztatów, brak sali wystawienniczej, brak miejsca umożliwiającego aktywizację działań młodzieży (klub młodzieżowy); stary basen; szpecący dworzec, który powoduje niekorzystne „pierwsze wrażenie”.

Najbardziej istotną **szansą rozwojową** Miasta jest korzystne położenie geograficzne (niedaleko Warszawy, w bezpośrednim sąsiedztwie Podkowy Leśnej i Brwinowa) i komunikacyjne połączenia kolejowe z Warszawą. Cały region charakteryzuje się znaczną atrakcyjnością inwestycyjną, turystyczną i osadniczą. Warszawa wraz z najbliższym otoczeniem wykazuje wysoki poziom koniunktury gospodarczej. Dodatkowo zwrócić należy uwagę na bogate tradycje historyczne regionu oraz możliwości wynikające ze współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej.

Głównym **zagrożeniem** zewnętrznym dla Miasta wydaje się być ograniczona przepustowość istniejących ciągów komunikacyjnych. Samorząd Miasta obawia się także skutków niewłaściwej polityki państwa w odniesieniu do samorządów terytorialnych polegającej głównie na przekazywaniu kompetencji bez środków finansowych oraz odebraniu kompetencji w zakresie wydawania pozwoleń na budowę i remonty, jak również w zakresie gospodarowania terenami leśnymi.

Analiza SWOT

Metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

ATUTY MIASTA

- unikalne połączenie terenów zielonych, w tym także leśnych, z zabytkową zabudową willową, tworzących zespół urbanistyczno-krajobrazowy wpisany do rejestru zabytków,
- zasoby intelektualne mieszkańców (znacznym odsetek osób z wykształceniem wyższym),
- bogate tradycje historyczne i kulturalne Miasta,
- cenne obiekty architektoniczne,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe,

- dobry stan infrastruktury technicznej w zakresie wodociągów, gazownictwa, oświetlenia i telefonizacji,
- zadowalający poziom infrastruktury społecznej (gęsta sieć przedszkoli i szkół, podstawowych zakładów opieki zdrowotnej, dobra baza opieki społecznej dla potrzebujących),
- zorganizowana gospodarka odpadami,
- dobry stan usług,
- niski poziom bezrobocia,

SŁABOŚCI MIASTA

- zły stan infrastruktury w zakresie dróg (niski wskaźnik utwardzenia) oraz kanalizacji sanitarnej i deszczowej (niski stopień skanalizowania),
- przecięcie Miasta drogą wojewódzką 719
- brak ścieżek rowerowych,
- zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych,
- postępujące zmniejszanie terenów zadrzewionych,
- zmniejszający się zasób wody
- brak spójności elementów tzw. małej architektury przestrzeni publicznych (ławki, kosze, latarnie, barierki ochronne oraz szpecące reklamy, kłójące się z charakterem Miasta, niespójne architektonicznie, zaniedbane śródmieście, brak rynku – głównego miejsca publicznego, służącego gromadzeniu się mieszkańców, brak obiektu kultury spełniającego normy nowoczesnej sali widowiskowej i prowadzenia warsztatów, brak sali wystawienniczej, brak miejsca umożliwiającego aktywizację działań młodzieży (klub młodzieżowy) stary basen, szpecący dworzec, który powoduje niekorzystne „pierwsze wrażenie”,
- niewystarczająca ilość obiektów kulturalnych
- brak w wielu miejscach przejść odpowiadającym potrzebom niepełnosprawnych (w tym umożliwiających dostanie się na peron),
- brak ważnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla 70% powierzchni,
- niskie dochody własne miasta,
- nieadekwatna do potrzeb liczba komunalnych lokali mieszkaniowych i socjalnych,
- ograniczony poziom przedsiębiorczości,

SZANSE ROZWOJU MIASTA

- bliskość Warszawy,
- bliskość dróg krajowych nr 2 W-wa - Poznań, nr 7 W-wa - Kraków i nr 8 W-wa - Wrocław,
- dobra obsługa komunikacją kolejową PKP i WKD,
- koniunktura gospodarcza w województwie,
- kontakty międzyregionalne i międzynarodowe,
- atrakcyjność turystyczna regionu,
- dostępność funduszy unijnych
- współpraca z sąsiednimi gminami: Podkowa i Brwinów w ramach Trójmiasta Ogrodów

ZAGROŻENIA ROZWOJU MIASTA

- niewystarczające połączenia komunikacyjne ze stolicą (korki, brak SKM)
- większa atrakcyjność inwestycyjna sąsiednich gmin,
- niewłaściwa polityka państwa wobec samorządów,
- ograniczona przepustowość głównych ciągów komunikacyjnych w regionie,
- częste zmiany prawa w obszarze samorządu terytorialnego,

- nieprawidłowe ustawodawstwo w zakresie planowania przestrzennego, ochrony zabytków i ochrony terenów zielonych,
- niezrozumienie wśród napływających mieszkańców specyfiki Miasta

2. WIZJA ROZWOJU MIASTA MILANÓWKA W 2020 ROKU

Milanówek w 2020 roku, to rodzinne miasto-ogród, którego podstawową wartością jest środowisko przyrodniczo-kulturowe; w dalszym rozwoju kierujące się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Osiągnięciu powyższej wizji Milanówka odpowiadać będzie sytuacja Miasta w 2020 r., którą będą cechować następujące czynniki:

- Liczba ludności wzrośnie do ok. 16 tys. Mieszkańców, głównie poprzez migrację z Warszawy; ale nie przekroczy liczby, która zaburzyłaby właściwą rację do zasobu wody;
- Nastąpi wzrost wykształcenia mieszkańców z dominującym średnim i wyższym (50%). Zanotowany zostanie wzrost aktywności społecznej przy jednoczesnym utrwaleniu się podmiotowości obywatelskiej;
- Stan środowiska przyrodniczego spełniać będzie normy europejskie. Nastąpi także znaczna poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców. Na terenie całego miasta funkcjonować będzie system selektywnej zbiórki odpadów. Całe miasto zostanie skanalizowane, a oczyszczalnia ścieków w Grodzisku Maz. zostanie zmodernizowana. Większość dróg gminnych zostanie utwardzona, natomiast główne drogi zmodernizowane. Budowa odcinka Stryków - Konotopa autostrady A2 oraz budowa drogi obwodowej Miasta wraz z modernizacją drogi 719 odciążą zatłoczone Miasto, a także poprawią jego powiązanie z terenami aglomeracji warszawskiej. Pełna sieć telekomunikacyjna i możliwość wyboru operatora sieci ułatwi wszystkim mieszkańcom dostęp do internetu. Modernizacja sieci energetycznych dokona się poprzez zamianę sieci napowietrznych na kablowe. Rozbudowane zostanie zaplecze rekreacyjne i turystyczne wraz z budową pensjonatów i małych hoteli oraz siecią ścieżek rowerowych (w tym przy torach WKD Milanówek – Podkowa Leśna, Podkowa Leśna – Grodzisk Maz.) Miasto będzie przyjazne dla rowerzystów. Nastąpi rozwiązanie problemów w zakresie infrastruktury społecznej, szczególnie w obszarze oświaty oraz kultury (m.in. budowa nowej sali widowiskowej i urządzenie muzeum im. Jana Szczepkowskiego). Miasto oferować będzie podstawowe usługi medyczne na wysokim, profesjonalnym poziomie, w większości będą to placówki niepubliczne. Znacznie podniesie się poziom bezpieczeństwa publicznego, dzięki ścisłej współpracy społeczeństwa z policją i Strażą Miejską;
- Miasto będzie w dobrej kondycji finansowej, dzięki umiejętnemu zarządzaniu oraz absorpcji środków z Unii Europejskiej;
- Mieszkańcy znajdować będą pracę w Milanówku - w usługach, sektorze małych i średnich przedsiębiorstwach przestrzegających norm ekologicznych. Bezrobocie nie będzie przekraczać poziomu 5%. Część mieszkańców znajdzie zatrudnienie poza Miastem.

3. WYTYCZNE SŁUŻĄCE OSIĄGNIĘCIU WIZJI MIASTA

Wielkie wyzwanie stojące przed gospodarzami Miasta to utrwalenie wizerunku Milanówka, jako atrakcyjnego miejsca dla zamieszkiwania, spędzania czasu wolnego oraz przyjaznego inicjatywom gospodarczym mieszkańców. Nastąpi rozwinięcie wielu funkcji takich jak atrakcyjna oferta w zakresie kultury, oświaty i rekreacji. Pozwoli to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i wpłynie na wzrost świadomości Mieszkańców miasta-ogrodu.

Ważne będzie wykorzystanie potencjału związanego z atrakcyjnością przyrodniczą oraz z kształtowaniem turystyczno-rekreacyjnego oblicza Miasta. Powstanie zaplecze turystyczno-rekreacyjne o charakterze ekstensywnym, ukierunkowane na eksponowanie naturalnych walorów przyrodniczych.

Kolejnym ważnym wyzwaniem będzie umiejętna polityka sprzyjająca powstawaniu i rozwojowi sektora małych przedsiębiorstw nieuciążliwych dla środowiska, świadczących usługi niematerialne, a przynoszących Gminie dochody.

Zakłada się praktyczne zakończenie działań inwestycyjnych w rozwoju lokalnej infrastruktury technicznej. Stan dróg i chodników ulegnie radykalnej poprawie. Na terenie całego Miasta dostępna będzie sieć kanalizacyjna. Przedstawiciele branży energetycznej i telekomunikacyjnej dokonają modernizacji i rozbudowy swoich nośników zgodnie z zamierzeniami Miasta. Inwestycje związane z infrastrukturą będą prowadzone w sposób nie szkodzący zieleni. Zakłada się kontynuowanie, w miarę możliwości, budowy lokali mieszkalnych w ramach Towarzystwa Budownictwa Społecznego, przeznaczonych dla mieszkańców Milanówka, a także poprawę stanu budynków komunalnych poprzez ich remonty i modernizacje.

Rozwagi i znacznych umiejętności wymagać będzie kształtowanie ładu przestrzennego, poprzez zasadne uruchamianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów nie objętych ważnymi planami, w celu ich ochrony bądź rozwoju.

Wysokiej staranności wymagać będzie sprostanie oczekiwaniom w zakresie rozwiązania problematyki funkcji społecznych na terenie Miasta. Mieszkańcy oczekiwać będą sprawnego załatwienia wszelkich problemów bytowych na miejscu, jak również poczucia ochrony socjalnej najsłabszych mieszkańców. Poziom życia mieszkańców i przyjezdnych kształtować będzie atrakcyjność oferty oświatowej, kulturalnej i zdrowotnej oraz stan zaplecza rekreacyjno-sportowego.

Założona wizja Miasta oraz analiza strategiczna istniejącego potencjału Miasta i sytuacji zewnętrznej Miasta wskazuje na konieczność uwzględnienia w większym stopniu rozwoju rekreacji i turystyki oraz wzmocnienia tzw. społeczeństwa obywatelskiego. Dziedziny te winny utrzymać obecny poziom rozwoju i wizerunek miasta w oparciu o tradycję, kulturę i historię miasta. Dla skutecznego pełnienia funkcji gospodarczo-turystycznej i osadniczej, bardzo ważnym wydaje się rozwój działań proekologicznych na terenie miasta, a także serwowanie bogatego asortymentu usług bytowych w tym oświatowych i zdrowotnych.

Milanówek rozwijać się będzie w kierunku gminy ekologicznej, rekreacyjno-turystycznej, z dobrze rozwiniętym sektorem nieuciążliwych dla środowiska małych i średnich przedsiębiorstw, świadczących usługi niematerialne. Wobec ograniczonych zasobów gruntów pod osadnictwo, samorząd będzie hamować powstawanie nowych osiedli typu

deweloperskiego, niezgodnych z tradycją miasta-ogrodu. Miasto będzie wykazywało dużą dbałość o zachowanie tradycji, wysoki poziom środowiska przyrodniczego oraz zachowanie ładu przestrzennego.

Wytyczne w dziedzinie dbałości o środowisko:

- 1) restrykcyjna ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- 2) rozwój infrastruktury technicznej związanej z pełnym skanalizowaniem Miasta, modernizacją oczyszczalni ścieków w Grodzisku Maz.,
- 3) wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych oraz administracji samorządowej.

Wytyczne w dziedzinie ochrony krajobrazu i terenów przyrodniczo czynnych:

- 1) zachowanie ładu przestrzennego i zasady zrównoważonego rozwoju, w oparciu o zasady ustalone w aktach prawnych:
 - Zespół Urbanistyczno-Krajobrazowy, wpisany do rejestru zabytków 22.10.1988 r. pod nr 1319,
 - Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy, ustanowiony uchwałą Nr 101 Rady Miasta Milanówka z dnia 09.06.1992 r.,
 - Program Działania Miasta Milanówka w zakresie ochrony i kształtowania środowiska na lata 1995-2010, przyjęty uchwałą Nr 81/XXIII/95 Rady Miasta Milanówka z dnia 24.10.1995 r.,
 - Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Warszawskiego z dnia 29.08.1997 r.,
 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Milanówka, przyjęty uchwałą Nr 195/LV/98 Rady Miasta Milanówka z dnia 10.03.1998 r. (W trakcie prac wstępnych jest aktualizacja obecnego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Milanówka),
 - Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego różnych obszarów Miasta
- 2) ochrona cennych niezabudowanych terenów otwartych okalających miasto, pełniących funkcje krajobrazowe, funkcje przewietrzania miasta oraz funkcje korytarzy ekologicznych. Tereny te mają ogromne znaczenie w ramach międzygminnego systemu terenów otwartych i powiązań przyrodniczych,
- 3) niedopuszczanie do przerwania ciągłości układu lokalnych powiązań przyrodniczych oraz maksymalne zachowanie lokalnych powiązań przyrodniczo-krajobrazowych i krajobrazowych a także kształtowanie ich w postaci pasów zieleni łączących ze sobą większe zielone tereny, np. lasy, łąki,
- 4) dbałość o estetykę miasta, harmonię zabudowy, dostosowanie nowej zabudowy do już istniejącej, typu willa, dom wolnostojący (styl, wielkość, rodzaj) i do otaczającej ją zieleni,
- 5) zachowania historycznego układu urbanistycznego miasta, ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz pozyskiwania funduszy pomocowych na ich renowację,
- 6) wprowadzenie zasad planowania tzw. małej architektury, wykorzystywanych każdorazowo w projektowaniu zagospodarowania przestrzeni miejskiej, szczególnie w obszarze śródmieścia, w celu osiągnięcia spójnego wyglądu zagospodarowywanego obszaru,
- 7) utrzymania leśno-parkowego charakteru Miasta,
- 8) wyprowadzenie z centrum miasta ruchu tranzytowego,
- 9) promocji gminy pod kątem jej walorów krajobrazowo-przyrodniczych.

Wytyczne w dziedzinie ochrony zasobów przyrodniczych:

- 1) przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej Milanówka

- 2) przeprowadzenie seminarium z udziałem niezależnych ekspertów na temat stanu środowiska w Milanówku, stanu obecnego, zagrożeń, szczególnie z dziedziny ochrony,
- 3) ochrona istniejącego drzewostanu, zieleni ogrodowej, osiedlowej, parkowej, uzupełniania zadrzewień przyulicznych i przez to tworzenia naturalnych barier akustycznych,
- 4) nie zmienianie terenów zieleni miejskiej na żadne inne funkcje,
- 5) wprowadzanie tylko ekstensywnych i nieuciążliwych form zagospodarowania terenu, nie zabudowywanie terenów wzdłuż cieków wodnych, które mają również znaczenie klimatyczne,
- 6) ochrona istniejącego systemu hydrograficznego (wody płynące, wody stojące),
- 7) wprowadzanie nowych form ochrony przyrody w celu zachowania bioróżnorodności i dziedzictwa przyrodniczego miasta,
- 8) zapobieganie nieuzasadnionej wycinki drzew na działkach leśnych przez wyegzekwowanie konieczności opiniowania każdego przypadku przez Ogrodnika Miasta oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- 9) nie zwiększanie intensywności zabudowy na obszarach objętych nowelizacją planów miejscowych.

Wytyczne w dziedzinie modernizacji infrastruktury technicznej:

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych często obarczona jest myśleniem życzeniowym, że dobra infrastruktura automatycznie przełoży się na pojawienie się rzeszy inwestorów. Specjaliści zalecają w takich przypadkach podwójne powiązanie inwestycji infrastrukturalnych niezbędnych dla prowadzenia działalności gospodarczej z tymi dla mieszkańców oraz włączenie inwestorów do współfinansowania infrastruktury miejskiej. Pamiętać należy, że ważnym dla inwestorów wydaje się być przede wszystkim stan techniczny i sieć dróg. Celem głównym w polityce rozwoju transportu opartym na strategii zrównoważonego rozwoju jest tworzenie optymalnych warunków dla sprawnego, bezpiecznego i ekonomicznego przemieszczania się osób i towarów przy jednoczesnym ograniczaniu konfliktów przestrzennych oraz uciążliwości dla środowiska. Likwidacja zapóźnień w obszarze sieci kanalizacyjnej i drogowej powinna być priorytetem dla władz samorządowych w najbliższych latach. Powinno się dokonywać ciągłe równoważenie rozwoju obszarów Miasta.

Wytyczne w dziedzinie poziomu życia i samoorganizacji społeczeństwa:

Już obecnie w Milanówku poziom życia jest jednym z najwyższych w województwie. Nie oznacza to jednak rezygnacji z działań w tym zakresie. Obszar działań opierać się będzie na dwóch filarach: podniesienie standardów technicznych i bytowych mieszkańców oraz polepszenia stanu środowiska naturalnego, a tym samym ugruntowanie znaczenia Miasta jako wielofunkcyjnego ośrodka miejskiego o wysokich walorach środowiskowych w zachodniej części aglomeracji warszawskiej. Inną sferą aktywnych działań winny być procesy zmierzające do samoorganizacji społeczeństwa lokalnego poprzez kształtowanie tzw. społeczeństwa obywatelskiego. Termin społeczeństwo obywatelskie określa przestrzeń pozostawioną swobodnym zrzeczeniom, a jednocześnie także i zespół zależności - uformowanych na rzecz rodziny, wiary, zainteresowań czy ideologii -które ową przestrzeń wypełniają. Pojęcie to odnosi się więc do zrzeczeń takich jak wspólnoty wyznaniowe, fundacje, stowarzyszenia, kluby i wiele innych. Na pograniczu tak rozumianego społeczeństwa obywatelskiego i struktur władzy państwowej, znajdują się samorządy lokalne. Konieczne jest wsparcie dla organizacji społecznych, które pełnią dużą rolę w budowie i aktywizacji społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje te powinny być traktowane jak partnerzy przy rozwiązywaniu problemów społecznych, co wymaga wysiłku i poczucia odpowiedzialności z obydwu stron.

Wytyczne w dziedzinie społeczno-administracyjnej:

Działania informacyjno-uświadamiające powinny nie tylko zaczynać się w szkołach, ale również powinny objąć pracowników samorządowych oraz wszystkich mieszkańców, a także urzędników samorządowych oraz radnych. Należy informować o kierunkach przemian, ukazywać ich skutki oraz wskazywać działania. Jest to bardzo ważne zadanie dla samorządu lokalnego, gdyż z jednej strony niechęć do zrozumienia działań samorządu, a z drugiej brak świadomości ze strony urzędników prowadzi najczęściej do braku efektów, a także sprzeciwu i blokady zaplanowanych do realizacji zadań. Zaleca się więc prowadzenie otwartej polityki informacyjnej drogą publikacji prasowych, a najlepiej metodą spotkań informacyjnych z mieszkańcami.

Wytyczne w dziedzinie wspierania przedsiębiorczości:

Samorząd milanowski preferuje model działalności gospodarczej w formie usług niematerialnych. Rolą Gminy jest tworzenie możliwości powstawania nowych i wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych, ale z zastrzeżeniem, że chodzi wyłącznie o podmioty nieuciążliwe dla środowiska. Zadaniem samorządu jest umiejętne wskazywanie inwestorom obszarów i możliwości inwestowania na terenie Miasta, które w Milanówku są bardzo ograniczone, przy czym należy z wielką ostrożnością wskazywać obszary do ew. zainwestowania, gdyż prowadzi to do niekorzystnej zabudowy nielicznych terenów otwartych. W tym przypadku osiągnięte korzyści finansowe mogą okazać się złudne, a szkody dla środowiska przyrodniczego znaczne.

Wytyczne w dziedzinie finansowania przedsięwzięć:

Źródłami finansowania przedsięwzięć objętych strategią rozwoju będą: budżet miasta, kredyty, pożyczki i dotacje zewnętrzne oraz środki z Unii Europejskiej. Najistotniejszym źródłem środków pomocowych przy wspólnym działaniu z gminami, mogą być fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Ponadto należy zachęcać mieszkańców i przedsiębiorców do współpracy przy finansowaniu zadań publicznych miasta w drodze partnerstwa publiczno-prywatnego.

Wytyczne w dziedzinie promocji Miasta:

Realizacja rozwoju Miasta w założonych kierunkach wymaga skutecznej promocji własnej oferty, ukierunkowanej na określonych odbiorców. Wszystkie działania promocyjne powinny być realizowane z wykorzystaniem spójnego systemu identyfikacji wizualnej. W zamierzeniach promocyjnych należy nawiązać do tradycji Miasta.

4. CELE ROZWOJU MIASTA

Przekształcenia funkcjonalno-strukturalne w Milanówku wymagają kompleksowych i konsekwentnych, wieloletnich działań. Jest niezwykle trudno zarekomendować kolejność działań, jakie powinna podjąć społeczność lokalna chcąc realizować strategię rozwoju. Trzeba pamiętać o wieloletnim horyzoncie czasowym realizacji Strategii, oraz o możliwościach finansowych i organizacyjnych samorządu. Decyzje realizacyjne powinny zapadać w trakcie roku kalendarzowego, ale kulminacja planowanych projektów będzie miała w sposób oczywisty miejsce podczas corocznych prac nad budżetem Miasta na kolejny rok. Wybór tematów do realizacji musi opierać się o dwa filary: pierwszy to możliwości finansowe, a drugi to uzyskanie efektu synergii - każda decyzja realizacyjna jednego z obszarów strategii powinna otwierać jak najwięcej następnych możliwości rozwoju. Zaleca się, aby równocześnie dążyć do osiągnięcia celów średniookresowych z każdego zarysowanego priorytetu rozwojowego. Uzyskamy wtedy efekt równoważenia rozwoju lokalnego.

Wychodząc od założonej wizji Milanówka w roku 2020 i biorąc pod uwagę wytyczne służące jej osiągnięciu, sformułowano następujący cel nadrzędny oraz cele długookresowe rozwoju Miasta :

Celem nadrzędnym rozwoju Milanówka jest:

Utrzymanie i wzmacnianie dotychczasowego charakteru miasta-ogrodu

Obszarami, których dotyczą strategiczne cele długookresowe są:

- 1. Modernizacja miasta.**
- 2. Ekologia.**
- 3. Kultura, turystyka, rekreacja.**
- 4. Mieszkańcy.**
- 5. Społeczeństwo obywatelskie.**
- 6. Przedsiębiorczość.**

W powyższych obszarach określono następujące cele długookresowe, oraz cele średniookresowe, do osiągnięcia w perspektywie 2020 r.:

1. Przyspieszenie działań modernizacyjnych Milanówka, poprzez:

- budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- modernizację i budowę dróg,
- wspieranie działań na rzecz rozbudowy i utrzymywania na wysokim poziomie technik informatycznych i infrastruktury informacji elektronicznej,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- wspieranie działań na rzecz utworzenia szybkiej komunikacji samochodowej i kolejowej z Warszawą,
- modernizację sieci elektroenergetycznej,
- poprawę stanu sieci gazowniczej,
- rozwój budownictwa komunalnego,
- konserwację rowów melioracyjnych, przy zachowaniu naturalnych strumieni,
- poprawę estetyki zabudowań zwłaszcza obiektów objętych opieką konserwatora,
- poprawę estetyki przestrzeni publicznej
- zagospodarowanie terenów po upadłych firmach,
- ograniczenie skutków podziału Miasta przez tory kolejowe i ulicę Królewską.

2. Podniesienie poziomu działań władz samorządowych, biznesu i mieszkańców na rzecz zrównoważonego rozwoju Miasta, poprzez:

- opracowanie skutecznego modelu kontroli wycinania drzew, w tym także na działkach leśnych,
- przestrzeganie zasad nadrzędności ochrony środowiska w planach zagospodarowania przestrzennego miasta,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego zachowującego walory krajobrazowe miasta,
- poprawę stanu małej architektury i terenów zieleni miejskiej,
- kształcenie świadomości ekologicznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych,
- dążenie do utrzymania wysokiego udziału wydatków na ochronę środowiska w stosunku do wydatków ogółem.

3. Rozwój funkcji: kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej Miasta w oparciu o tradycję i historię, poprzez:

- rozwój turystyki w tym kwalifikowanej (kulturowej),
- budowę ścieżek rowerowych,
- rozwijanie kultury informatycznej,
- wzbogacenie oferty kulturalnej dla mieszkańców Miasta i regionu, ze szczególnym uwzględnieniem oferty dla młodzieży,
- nowe propozycje działań edukacyjnych, w tym ekologicznych i estetycznych,
- nowe publikacje dotyczące Milanówka,
- dbałość o rozwijanie artystycznych zainteresowań dzieci i młodzieży,
- rozbudowę bazy kulturalnej i sportowej,
- promocję Milanówka,
- kształtowanie wśród dzieci i młodzieży nawyków korzystania ze zdobyczy kultury,
- integrowanie środowisk twórczych,
- wymianę kulturalną z zagranicą w ramach umów pomiędzy miastami bliźniaczymi,
- organizowanie imprez cyklicznych np.: Festiwal Otwarte Ogrody, Dzień Milanówka, Kabareton, koncerty,
- działanie na terenie Miasta Forum Kultury (integrujące ludzi kultury, inicjujące działania).

4. Nieustanna dbałość o wysoki poziom życia mieszkańców miasta, poprzez:

- wprowadzenie przyjaznych mieszkańcom połączeń komunikacyjnych z okolicznymi gminami,
- intensywne wykorzystywanie funduszy Unii Europejskiej,
- dalszy rozwój bazy oświatowej,
- działanie na terenie miasta Forum Oświatowego (integracja nauczycieli na wszystkich poziomach nauczania, korelacja programów i wymagań, szkolenia),
- podniesienie poziomu nauczania,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- modernizację infrastruktury mieszkaniowej,
- rozwój programu budownictwa społecznego,
- doskonalenie pracy Urzędu Miasta,
- poprawę stanu bezpieczeństwa,
- zwiększenie zakresu usług specjalistycznych służby zdrowia.

5. Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego, poprzez:

- edukację dzieci i młodzieży na temat funkcjonowania samorządu,
- konsultacje społeczne,
- wspieranie działających organizacji pozarządowych i partnerską współpracę administracji z organizacjami,
- integrację mieszkańców Miasta i powiatu,
- wyeksponowanie bogatej historii Miasta oraz walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych,
- podniesienie samoświadomości i aktywności społecznej mieszkańców,
- opiekę nad organizacjami dziecięcymi i młodzieżowymi
- zainicjowanie forum młodzieżowego wymiany poglądów i dyskusji, włączających młode pokolenie.

6. Rozwój nowych przedsięwzięć gospodarczych i wzmocnienie kondycji istniejących firm w Milanówku, poprzez:

- sukcesywne rozwijanie infrastruktury technicznej,
- promowanie przedsięwzięć gospodarczych nie produkcyjnych, bazujących na świadczeniu wysokokwalifikowanych usług nie materialnych.

5. WSKAŹNIKI MONITORINGU STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Aby ułatwić nadzór i kontrolę nad realizacją Strategii, dla każdego celu strategicznego wprowadza się zestaw kilku wskaźników, pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii.

Cel nr 1 - Przyspieszenie działań modernizacyjnych Milanówka

- liczba przerw w dostawie energii elektrycznej,
- stopień skanalizowania miasta,
- liczba gospodarstw domowych posiadających przyłącze gazowe,
- liczba gospodarstw posiadających szybkie łącze internetowe,
- liczba dróg gminnych bez chodników,

Cel nr 2 – Podniesienie poziomu działań władz samorządowych, biznesu i mieszkańców na rzecz zrównoważonego rozwoju miasta

- liczba wydanych zezwoleń na wycinkę drzew zdrowych i obumarłych,
- liczba drzew poddawanych zabiegom pielęgnacyjnym,
- procentowy wskaźnik powierzchni terenów zielonych,
- liczba mb cieków wodnych poddanych konserwacji,
- procentowy wskaźnik śmieci segregowanych,
- liczba dzikich wysypisk śmieci na terenie gminy,
- procent budżetu Gminy wykorzystany na ochronę środowiska,
- klasa czystości zbiorników i cieków wodnych na terenie gminy.

Cel nr 3 - Rozwój funkcji kulturowej, turystycznej i rekreacyjnej miasta w oparciu o tradycję i historię:

- środki budżetu Miasta wydane na turystykę,
- liczba imprez kulturalnych i sportowych w roku, w tym organizowanych wspólnie z Powiatem,
- liczba zorganizowanych poza szkołą kursów informatycznych dla mieszkańców Milanówka w ciągu roku,
- łączna długość tras turystycznych na terenie Miasta, w tym ścieżek rowerowych,
- łączny nakład druków promocji turystycznej,
- liczba obiektów sportowych wolnego wstępu dla młodzieży,
- liczba miejsc noclegowych,
- liczba udzielonych noclegów.

Cel nr 4 - Nieustanna dbałość o wysoki poziom życia mieszkańców miasta

- parametry jakości wody pitnej,
- procent budżetu Miasta przeznaczony na inwestycje oświatowe,
- liczba osób korzystających rocznie z oferty instytucji kultury na terenie Gminy,
- średni wskaźnik powierzchni mieszkalnej przypadającej na mieszkańca, stopa bezrobocia,
- liczba przestępstw np. pobić, rozbojów, włamań do domów i mieszkań, kradzieży samochodów.

Cel nr 5 - Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego

- liczba organizacji pozarządowych,
- liczba osób działających w organizacjach pozarządowych,
- ankietowa ocena pracy Urzędu Miasta i pozostałych samorządowych jednostek organizacyjnych,

- roczna liczba mieszkańców uczestnicząca w spotkaniach z władzami samorządowymi,
- procentowy udział mieszkańców w imprezach kulturalnych i sportowych w ciągu roku,
- liczba inicjatyw obywatelskich.

Cel nr 6 - Rozwój nowych przedsięwzięć gospodarczych i wzmocnienie kondycji istniejących firm w Milanówku

- procent budżetu przeznaczony na promocję gospodarczą,
- środki wydane na uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- średni czas uzyskania pozwolenia na budowę,
- liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Miasta.

CEL STRATEGICZNY NR 1: PRZYSPIESZENIE DZIAŁAŃ MODERNIZACYJNYCH MILANÓWKA

	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
1.1	Rozbudowa kanalizacji w mieście	2004 -2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.2	Kontynuacja modernizacji dróg gminnych	2004 – 2015	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.3	Budowa ścieżek i parkingów rowerowych	2004 – 2015	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.4	Modernizacja drogi wojewódzkiej ul. Królewskiej	2004 -2020	Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich	MZDW, Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.5	Modernizacja dróg powiatowych: ul. Kościuszki, Nowowiejska, Kazimierzowska, Średnia	2004 – 2010	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu, Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.6	Modernizacja oświetlenia miejskiego i ulic	2004 -20015	Gmina	Budżet Gminy
1.7	Modernizacja sieci energetycznej	2005 – 2015	ZE Gmina	Zakład Energetyczny Budżet Gminy
1.8	Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne	2004 -2015	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.9	Modernizacja komunalnej substancji mieszkaniowej i budowa mieszkań w ramach TBS, poza Warszawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu	2004 – 2013	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.10	Wykonanie sieci kanalizacji deszczowej w mieście	2010 -2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
1.11	Modernizacja sieci gazowniczej na terenie miasta	2004 -2010	PGNIG Gmina	PGNIG Budżet Gminy
1.12	Powiększenie cmentarza parafialnego	2005 -2009	Parafia św. Jadwigi Śląskiej	Rzymsko-Katolicka Parafia św. Jadwigi, Budżet Gminy

STRATEGICZNY NR 2: PODNIESIENIE POZIOMU DZIAŁAŃ WŁADZ SAMORZĄDOWYCH, BIZNESU I MIESZKAŃCÓW NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA

	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
2.1	Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego miasta uwzględniających priorytety rozwoju zrównoważonego	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy
2.2	Rozwój systemu segregacji śmieci na terenie całej Gminy	2004 - 2015	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
2.3	Wprowadzenie spójnego systemu zagospodarowania przestrzeni publicznych	2010 - 2011	Gmina	Budżet Gminy

**CEL STRATEGICZNY NR 3: ROZWÓJ FUNKCJI KULTURALNEJ, TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ MIASTA
W OPARCIU O TRADYCYJĘ I HISTORIĘ**

3.1	Weryfikacja oznakowań komunikacyjnych i turystycznych na terenie Gminy i w otoczeniu	2006-2011	Gmina	Budżet Gminy
3.2	Kontynuacja budowy bazy sportowej na Turczynku	2009-2010	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
3.3	Budowa nowego obiektu Milanowskiego Centrum Kultury z zachowaniem nazwy "Teatr Letni"	2010-2012	Gmina	Budżet Gminy
3.4	Dokończenie zagospodarowania terenu "amfiteatru" przy ul. Fiderkiewicza	2010-2013	Gmina	Budżet Gminy
3.5	Modernizacja kąpieliska miejskiego	2009-2014	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
3.6	Utworzenie muzeum jedwabiu i historii Milanówka	2010-2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
3.7	Budowa bazy hotelowej	2010-2020	Firmy	Środki zewnętrzne
3.8	Zagospodarowanie założenia willowo-parkowego Turczynek	2010-2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
3.9	Zagospodarowanie willi „Waleria”	2010-2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY NR 4: NIEUSTANNA DBAŁOŚĆ O WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
4.1	Przygotowanie przyjaznej oferty internetowej dla mieszkańców miasta	2004 - 2013	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
4.2	Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego miasta	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
4.3	Rozwój działalności Forum Oświatowego	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
4.4	Kontynuacja modernizacji placówek oświatowych	2004 - 2015	Gmina	Budżet Gminy
4.5	Wspieranie działań policji	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
4.6	Zwiększenie liczby patroli Policji i Straży Miejskiej	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy
4.7	Udzielanie pomocy organizacjom emerytów, rencistów, kombatanów i osób niepełnosprawnych	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy
4.98	Utrzymanie Miejskiej Poradni Rehabilitacyjnej i wspieranie badań profilaktycznych	2004 - 2020	Gmina	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 5: KSZTAŁTOWANIE SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
5.1	Zorganizowanie Młodzieżowego Klubu Miejskiego wspólnie z powołaną Młodzieżową Radą Miasta	2004 -2013	Gmina	Budżet Gminy

**CEL STRATEGICZNY NR 6: ROZWÓJ NOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ GOSPODARCZYCH
I WZMOCNIENIE KONDYCJI ISTNIEJĄCYCH FIRM W MILANÓWKU**

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
6.1	Rozwój infrastruktury technicznej	2003 -2020	Gmina	Budżet Gminy Środki zewnętrzne

Organizacja realizacji strategii

Dla właściwej realizacji Strategii celowe jest powołanie Zespołu Monitoringu Strategii. W celu sprawnej realizacji strategii możliwe jest opracowanie szczegółowych programów operacyjnych w poszczególnych dziedzinach.

Uwarunkowania realizacji strategii

Skuteczna i efektywna realizacja Strategii jest zależna z jednej strony od sprzyjających uwarunkowań zewnętrznych, tkwiących w otoczeniu Miasta, z drugiej zaś - od sprzyjających uwarunkowań wewnętrznych, w postaci aktywnych, systematycznych i skoordynowanych działań Rady Miasta, Burmistrza Miasta oraz pracowników Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych Miasta.

Działania władz wymagają w pierwszym rzędzie doskonalenia metod zarządzania, zarówno w stosunku do codziennego, rutynowego działania administracyjnego, które musi odpowiadać oczekiwaniom mieszkańców, jak i działań związanych z realizacją ustaleń strategicznych. Konieczna jest, więc ciągła praca nad usprawnieniem struktur organizacyjnych i procedur postępowania urzędowego, celem stałej poprawy jakości zarządzania.

Skuteczna realizacja ustaleń Strategii wymaga opracowania szczegółowych planów realizacji poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych, zapisanych w strategicznych programach działania. Plany te stanowią podstawę do koordynacji podmiotowej, przedmiotowej, przestrzennej i czasowej ich realizacji oraz zapewnienie niezbędnych źródeł ich finansowania własnych i zewnętrznych.

Istotną rolę w procesie realizacji Strategii pełni Wieloletni Plan Inwestycyjny. Umożliwia on władzom Miasta podejmowanie bieżących decyzji w zgodności z długookresowymi celami rozwoju, tworząc swoisty pomost pomiędzy celami i zadaniami strategicznymi, a rocznym budżetem Miasta. Stanowią one także podstawowy instrument koordynacji wszelkich działań związanych z przygotowaniem i przebiegiem procesu inwestycyjnego.

Główną cechą Wieloletniego Planu Inwestycyjnego jest odniesienie kosztów programu inwestycyjnego do zdolności jego sfinansowania przez gminę zarówno ze źródeł wewnętrznych (budżet gminy, udział mieszkańców), jak i zewnętrznych (kredyty bankowe, obligacje komunalne, zagraniczne środki pomocowe, budżet państwa, budżety innych samorządów), partnerstwo prywatne. Warunkiem realizacji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego jest stosowanie instrumentu zarządzania Gminą w postaci długookresowego planowania finansowego.

Skuteczna i efektywna realizacja Strategii wymaga ze strony władz Miasta poszukiwania partnerów chętnych do współpracy. W tym celu będą one inicjować i koordynować partnerską współpracę z samorządami i organizacjami pozarządowymi i podmiotami gospodarczymi.

Realizacja Strategii wymaga spełnienia następujących warunków: uchwalenie Strategii przez Radę Miasta, rozpowszechnianie Strategii wśród społeczności lokalnej, prowadzenie przez Urząd Miasta monitoringu lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego (stałe gromadzenie i analizowanie informacji demograficznych, społecznych, gospodarczych i przyrodniczych, na tle informacji z innych gmin) i sporządzanie określonych ocen realizacji; dokonywanie przez Radę Miasta okresowych korekt Strategii, w miarę zmieniających się warunków otoczenia (politycznego, społecznego, ekonomicznego, technicznego).

Strategia prezentuje określoną projekcję pożądanych kierunków rozwoju Miasta w postaci celów rozwoju i niezbędnych zadań realizacyjnych. Nie zamyka to oczywiście drogi do wypracowania innych wariantów rozwoju. Podstawą zmian, korekt i modyfikacji winny być wyłącznie przyczyny o charakterze gospodarczym i społecznym, wynikające ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych (szans i zagrożeń) oraz wewnętrznych (silnych i słabych stron) dalszego rozwoju Gminy.

BIBLIOGRAFIA:

- AGENDA 2000 Rozszerzenie Unii Europejskiej. Nowe Wyzwania. Komitet Integracji Europejskiej.
- Analiza finansowa Miasta Milanówka - "BGS" Warszawa 1999 r.
- Architektura Milanówka - Towarzystwo Miłośników Milanówek-2002 r.
- Biuletyn Miejski nr 1 2003 r.
- Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej - P ARR - maj 2001 r.
- Dziennik Urzędowy Woj. Mazowieckiego - Uchwały Rady Miejskiej w Milanówku – w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochrony konserwatorskiej w Milanówku - 1998 r.
- Ekspertyza dotycząca możliwości wykorzystania wód geotermalnych dla celów grzewczych i innych, na terenie Milanówka, Warszawa 1994 r.
- Ekspertyza potrzeb modernizacji systemu rowów szczegółowych w południowej części Miasta
- Milanówka Biuro Konsultacyjne Inżynieria Środowiska - Warszawa 1994 r.
- Katalog Województwa Mazowieckiego - Miasta, Powiaty, Gminy 1999 r.
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Październik 1999 r.
- Koncepcja programowa kanalizacji sanitarnej dla południowej części Miasta Milanówka
- Prokom Warszawa 1992 r.
- Kontrakt Regionalny Województwa Mazowieckiego, Warszawa 19.06.1991 r.
- Mapa glebowo-rolnicza Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Warszawie - 1979 r. ~ Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Miasta Milanówka Biuro Planowania
- Rozwoju Warszawy-1992 r.
- Milanówek - folder, edycja IV 2003 r.
- Milanówek 1999 - 2002, sprawozdanie Zarządu Miasta z IIT kadencji.
- Milanówek Plan Miasta, edycja II 2002 r.
- Narodowa Strategia Integracji. KIE - styczeń 1997 r.
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 - 2006.
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2001 - 2006.
- Narodowa strategia rozwoju transportu - 2000 r.
- Narodowy Plan Rozwoju - 2003 r.
- Ocena hydrogeologiczna wód podziemnych w Milanówku wraz z oceną ich wykorzystania i przyczyna występujących zmian - Warszawa 1991 r.
- Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza wokół Grupowej Oczyszczalni Ścieków i Kompostowni Odpadów w Grodzisku Mazowieckim Politechnika Poznańska - 2001 r.
- Opracowanie fizjograficzne dla miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego terenu dla budownictwa jednorodzinnego w Milanówku - W-wa 1993 r.
- Podstawowe informacje o gminie do diagnozy stanu istniejącego. Ankieta wypełniona przez administrację miasta.
- Polityka regionalna w Polsce. Cele, procedury i instytucje. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów wrzesień 1998 r.
- Polska 2025 - Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, lipiec 2000 r.
- Prognoza dochodów i wydatków budżetu Gminy Miasta Milanówka na lata 2001-2010, Szkoła
- Główna Handlowa - praca dyplomowa - Jerzy Wysocki 2001 r.

- Program działań Miasta Milanówka w zakresie ochrony środowiska na lata 1995-2010
- Milanówek 1995 r. ~ Program inwestycji miejskich w Milanówku na lata 1995-1997, Milanówek 1994 r. ~ Przyczyny masowego wypadania drzew na terenie Milanówka Zarząd Główny TliTLiD Poznań 1988 r.
- Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w roku 1999.
- Region Bałtycki. Rozwój przestrzenny, programy, instytucje. Rządowe Centrum Studiów Strategicznych - 1999 r.
- Regiony Polski - Województwo Mazowieckie Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk Warszawa 2000 r.
- Rocznik Statystyczny Województw 2001 r.
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.
- Rozwój regionalny w Polsce - podstawowe informacje. P ARR -1998 r.
- Rządowy Program Wspierania Rozwoju Turystyki w latach 2001-2006 r.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich 1880 r.
- Strategia finansów publicznych i rozwoju gospodarczego - Polska 2000-2010 r.
- Strategia Rozwoju Krajowego Produktu Turystycznego do 2004 roku. UKFiT 1997 r.
- Strategia Rozwoju Turystyki w latach 2001-2006.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego - 2000 r.
- Strategia wzrostu zatrudnienia i zasobów ludzkich w latach 2000 -2006, kwiecień 2000 r.
- Spacer po Milanówku 1 Helena Wesołowska, TMM, 1995 r.
- Spacer po Milanówku 2 Helena Wesołowska, TMM, 1997 r.
- Spacer po Milanówku 3 Helena Wesołowska, TMM, 2000 r.
- Sprawozdanie z pracy naukowo-badawczej "Ocena oddziaływania ruchu pociągów linii Warszawa-Grodzisk Maz. na teren posesji prywatnej przy ul. Krakowskiej w Milanówku" Akademia Górniczo-Hutnicza - Kraków - 1993 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Milanówka. Biuro Planowania Rozwoju Warszawy -1997 r.
- Uchwała nr 71/XIV99 Rady Miasta Milanówka z dnia 25.05.1999 r. - Program Działania Rady Miasta Milanówka na lata 1999 - 2002
- Uchwała nr 141/XIX/99 Rady Miasta Milanówka z dnia 21.12.1999 r. - uchwalenie budżetu miasta na 2000 r.
- Uchwała nr 2541XXXII/OI Rady Miasta Milanówka z dnia 23.01.2001 r. - uchwalenie budżet miasta na 2001 r.
- Uchwała nr 360/XLII/01 Rady Miasta Milanówka z dnia 20.12.2001 r. - uchwalenie budżetu miasta na 2002 r.
- WIOŚ - Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie, 2000 r.
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001-2006.
- Wpływ kolektora "C" kanalizacji centralnej m. Milanówka na stan zieleni wysokiej Akademia Rolnicza - Warszawa 1973 r.
- Zarys dziejów Milanówka - Milanówek 1995 r.
- 50 lat później w Milanówku - wystawa plastyków - 1995 r.